

Tíðindi frá Gianfranco

Gjørði orðabók og mátti av landinum. Men vit hava frætt frá honum

Sveisi- og trygdarútgø til skip

petur & petur • 320870

P/f Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8
Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 311909 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

Karl Johan Joensen:

Av Eiði til Esbjerg

Droymdi at hann fór at verða niðursigldur...

Síða 9

Køllekipanir til skip, idnað & handlar
Hiltepumpur · Prosjektering · Montering

SUNWELL

deepchill™

Sunwell Deepchill™
is-skipan
- ein góð iløga

Royndir vísa, at góðskan á fiskinum er munandi betri við greytisi enn við vanligum ísi

ELECTRIC

Hoyvíkvegur 53 · tel 35 12 20 · www.im.fo

Bjørn kann ikki nokta fiskimonnum at kryvja við maskinu

Síða 23

Gongdin hjá fiskimonnum í 2005

2005 var eitt vet frægari enn 2004

Síða 7

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyri KÄRCHER trystpularum til idnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Edmund verið fremstur at bróta stýrisskipanina

Løgtingsformaðurin liggur sum hann sjálvur hevur reitt

Síða 4

Komandi blað

Sum vanligt hava vit nógv siðsøguligum sjómanna-
áhugavert tilfar til kom- tilfari hava vit søguna um
andi blað og bløðum. Av Klæmint Jacobsen, beiggja

Jørgen Frants, sum undir krígunum í Newcastle hitti Pat, sum ávísti donskum sjómonnum nýggja hýru, m.a. tá teirra skip vóru søkt. Tey giftust og vit hava eina frágreiðing um

teirra lív og annars um tann týðning, sum Newcastle kom at hava eisini fyrri føroyskar sjómenn. Tað kann verða nevnt, at í blaðnum 23.februar frætta vit meira frá Sofus

Poulsen úr Aberdeen. Lars Jespersen fór heilt tilkominn til skips. Hann hevur hugtakandi hugleiðingar um, tá hann var við "Sjóvartún". Umframt hetta verður

sum vanligt aktuelt fiskivinnutilfar og annað tilfar av áhuga fyrri ikki bert fiskimenn men fyrri okkara lesarum yvirhøvur.

100% tryggjeika?

Tí velja fleiri og fleiri maskinmeistarar Mobil smyrjoliu!

Mobil Oil Føroyar

Mobil Oil Føroyar
Mykinesgøta 8, Boks 18
FO-110 Tórshavn
Tel 319354 – fax 311509
E-mail: sveising@post.olivant.fo

petur & petur • 320870

MANNING TIL MÓTTØKUNA

Søkt verður eftir fólki til móttøkuna umborð á Norrönu

Smyril Line sóknast eftir fólki við royndum á høgum altjóða tænaustigi. Tað er krav, at umsøkjararnir duga væl danskt og enskt í skrift og talu og annars hava kunnleika til hini norðurlendsku máluni umframt týskt ella onnur fremmandamál. Tað er ein treyt, at móttøkufólkini hava góð samstarvsevni og duga at arbeiða undir trýsti uttan at missa yvirletið.

Roknast skal við upplæring á skrivstovuni, áðrenn farið verður umborð

Heilsuprógv fyrri sjófólk krevst (Ikki eldri enn 2 ár).

Tað er ein fyrimunur at hava trygdarskeið (Ikki eldri enn 5 ár).

Smyril Line bjóðar stórv í einum umhvørvi við góðum møguleikum fyrri persónligari og fakligari menning.

Umsóknir og CV skulu vera okkum í hendi innan 6. februar 2006 og skulu sendast til:

Smyril Line
Manningardeildin
Jónas Broncks gøta 37
Postboks 370
FO-110 Tórshavn

Ella við telduposti til:
crew@smyril-line.fo

Smyril Line varð stovnað í 1982, og í dag selja og marknaðarføra vit Føroyar, Ísland, Noreg, Hetland og Danmark um allan heimin.

Høvuðsskrivstova felagsins er í Tórshavn. Eisini hevur Smyril Line skrivstovur í Hanstholm, Bergen, Reykjavík, Kiel og í Lerwick. Agentar eru í Svøríki, Finnlandi, Týsklandi, Eysturriki, Sveits, Benelux, Fraklandi og Italia.

SMYRIL LINE · J. BRONCKS GØTA 37 · POSTBOKS 370 · FO-110 TÓRSHAVN · TLF 34 59 00 · FAX 34 59 50 · OFFICE@SMYRIL-LINE.FO · WWW.SMYRIL-LINE.COM

Ring til okkara á
35 15 00

Hvat gert tú við tínar pengar

Kundi tú hugsað tær at vita, hvørjar møguleikar tú hevur? Kom inn til okkara og fá eitt prát. Í felag finna vit útav, hvør uppsparing hóskar tær best. Tað er einfaldari, enn tú trýrt.

Tel 35 15 00 - Fax 35 15 01 - www.kaupthing.fo

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

"Natarnaq" kom inn 9. januar við fullum skipi.

9. januar

Tað vóru minus 15,7 stig og stilli inni á, men lot av norðri úti til hava.

"Lómur" kom inn til Sisi-

miut at landa í gjár seinna-partin. Teir høvdu um 70 tons inni, men teir gjørdur skjótt av og fóru longu avstað aftur um kvøldið.

"Natarnaq" kom inn um kvøldið at landa, teir hava fult skip. Ein ófórur túrur, verður sagt um virðið á lastini.

15. januar

-22,4 stig og lot av eystri inni á, men eitt lot av norðri til havs. Ístoka er út av Amerloqfjørðinum, og tað er tekin um, at onkrastaðni er kølið.

"Lómur" kom inn aftur í morgun, teir hava um 90 tons inni. Teir loystu longu aftur í kvøld.

20. januar

Minus 10,5 stig og stilli. "Lómur" kom inn í morgun at landa um 70 tons. Teir loystu aftur seint í kvøld.

Annars frættist úr Eysturgrønlandi, at fiskarið hevur verið smáligt hjá teimum.

21. januar

"Markus" var inni í Nuuk í vikuni og landaði. Teir høvdu knapt 600 tons hendan túrin.

Broytingaruppskot til dagpeninginalógina:

Nei til at minka um veitingarnar til sjúkar fiskimenn

Føroya Fiskimannafelag hevur fingið til ummælis uppskot til broytingar í dagpeningalógini. Hesar broytingar hava partvíst til endamáls at gera skipanina greiðari. Men ætlanin er eisini at minka um veitingarnar til fiskimenn, sum koma til skaða umborð. FF hevur sent Almanna- og Heilsumálaráðnum hetta ummæli:

Vit takka fyrri bræv tykkara, dagfest 22. desember, har vit fáa uppskot um broyting í lógini um dagpening til ummælis.

Vit skulu fyrst siga, at vit taka sjálvsagt undir við at gera skipanina á hesum økinum einfaldari og lættari at umsita.

Men hinvegin kunnu vit ikki taka undir við nøkrum, sum merkir, at fiskimenn verða verri fyrri á nakran hátt.

Vit skilja, at tað er hetta, sum er ætlanin í teimum førum, har fiskimenn fáa sjúkraviðbót frá Lønjavningarstovuni + dagpening frá Vanlukkutryggingini. Hetta verður eitt álvarsligt afturstig hjá teimum fiskimonnum, har hetta verður aktuelt.

Okkara uppskot er í fyrsta umfari, at verandi skipan verður í minsta lagi galdandi, sum hon er, uttan nakra skerjing. Tær broytingar, sum skulu koma, mugu hava til endamáls at bøta um, har løntakararnir eru ringast fyrri.

Í tann mun hetta ikki letur seg gera politiskt, eiga fakfeløgini at kunna tekna ískoytistryggingar fyrri egna rokning, har hesi meta tørv vera á tí.

Eitt stig at gera hetta lættari er at strika ta heilt órímligu regluna um, at tað ikki skal bera til bæði at fáa dagpening frá Vanlukkutryggingini og úr Dagpeningaskipanini. Sjálvt við báðum tryggingum er tað ofta tap hjá fiskimonnum.

um at gerast sjúkur. Hetta er eisini okkara grundgeving fyrri at vit seta okkum ímóti ætlaðu broytingini at strika dagpening frá Vanlukkutryggingini, tá menn koma til skaða umborð. Her kann verða mint á, at Dagpeningaskipanin er grundað á eina fimmdaga arbeiðsviku, meðan fiskimenn ofta hava 7 daga viku og helst inn-tøku hareftir.

Tað verður jú goldið til báðar skipanir gjøgnum skatt og tryggingargjöld. Tí vilja vit, umframt at seta okkum ímóti at fiskimenn verða skerdir, tá teir koma undir Lønjavningarstovuna, mæla til, at sama skipan verður galdandi, tá menn fáa dagpening og veiting frá tryggingini.

Rindar skatt

uttan at fáa rættindi Vit fara at minna á tvey onnur mál í samband við dagpeningalógini, sum vit fyrr hava reist.

Annað av hesum málum er støðan hjá einum persóni, sum ikki hevur bústað í Føroyum, men sum rindar sama skatt sum tey, hann arbeiðir saman við. Hesin fær ikki dagpengar, tí treytin fyrri at fáa hesar er, at hann bæði rindar skatt í Føroyum og hevur bústað her. Eftir okkara tykki má tað vera nóg mikið, at hann rindar sama skatt sum onnur fyrri at fáa somu sёмdir.

Aðrir norðurlendingar í Føroyum eru tó tryggjaðir við norðurlenskum sosialum konventiónum. Tó við einum undantaki, nevniliga teir sum búgva í danska kongaríkinum. Hetta hevur skapt dømi um, at føroyingur við adressu í Danmark er komin til Føroyar at vera við fiskiskipi. Men tá hann gjørdist sjúkur, fekk hann ikki eitt oyra av umrøddu orsök. Hetta er eitt greitt hol í lóggávuni. Vit hava eisini tosað um hetta mál við landsstýrismannin, og hann hevur lovað at fáa hetta greitt.

Børn fyrri vanbýti Hitt málið snýr seg um hesa grein í dagpeningalógini:

Stk. 3. *Dagpeningur kann somuleiðis veitast persónum, sum eru fevndir av stk. 1 ella 2, og hvørs børn ella hjúnafelegi gerast álvarsliga sjúk, um tað av lækna verður mett alneyðugt, at persónurin er um tann sjúka.*

Stk. 4. *Sum álvarslig sjúka eftir stk. 3 er at meta sjúka, har álvarsligur vandi er fyrri lívinum ella heilsustøðuni hjá persóninum.*

Trupulleikin her er, at tað er staðfest av Kærustovninum, at "børn" í hesum sambandi eru bert børn, sum eru undir 18 ár.

Hetta merkir, at persónar, sum eru 18 ár, men sum ikki eru giftir, detta

burtur ímillum, hóast tey hava júst sama tørv fyrri at hava onkran um seg, sum teir persónar, sum eru umfataðir av lógini.

Vit fara at mæla til, at hetta eisini verður tikið við í komandi broytingini í dagpeningalógini.

Tungur burður við nýggjari vanlukku-tryggingarlóg Her kann verða skoytt uppí, at tað eru 10 ár síðan farið varð í holt við eina nýggjari vanlukku-tryggingarlóg, sum skuldi koma í staðin fyrri ta heilt avoldaðu skipan, sum vit hava. Hetta hevur gingið sera tungt. Lógin er fleiri ferðir lögð fram á ting og er síðan burturdottin aftur. Fleiri ferðir hevur orsøkin verið útskriving av nývali. Aðrar ferðir, at tingið ikki hevur havt tíð til at avgreiða málið í tingsetuni, og so skal alt byrjast av nýggjum.

Tá nú lógin er klár er ringt at skilja, at hon so ikki verður lögð fram fyrst í tingsetuni, so tingið kann fáa alla ta tíð sum er tøk. Hetta verður ikki gjørt. Tað sær út sum at søgan fer at endurtaka seg. Málið verður lagt fram beint undan seinastu freist saman við hópini av øðrum málum. So tað er grund til at óttast fyrri at úrslitið verður tað sama, hóast tað er stórir tørvur á at fáa eina nýggja lóg á hesum øki.

AGN

**sild
tobis
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

..dagligt samband um alt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR

telefon: 448095 · fax: 448744

Vit hava eykalutir á
goymslu og útvega
teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74

Fax: 44 42 85

Haldaragjaldið fyrri 2006

Enn er ikki ov seint at gjalda haldaragjaldið fyrri 2006. Tað er kr. 250,- fyrri 25 bløð, so hetta er bíligur lesnaður.

Tey, sum ikki hava goldið, fáa ikki hetta blaðið, sum haldarar, men við at gjalda beinanvegin, fæst hetta blaðið framvegis. Sigið okkum endiliga frá, um nakað ivamál er.

Edmund liggur sum hann sjálvur hefur reitt:

Hann hefur sjálvur gingið undan við at bróta stýrisskipanina

Rossatárini hjá lögtingsformanninum eru eitt sera gott dømi um kávalæti og um eina turrghelda pressu.

Edmund hefur nevniliga sjálvur gingið á odda, tá tað snýr seg um at grugga stýrisskipanarlógina.

Í Sosialinum undan jólum var ein grein, har yvirskriftin var: "Løgmaður hefur gjørt seg inn á Løgtingið". Sambært lögtingsformanninum hefur løgmaður eggjað lögtinginum til at bróta sjálva stýrisskipanarlógina í málinum um barsilsskipanina, har meirilutin í tinginum hevði tikið undir við einum uppskoti, sum sambært lögtingsskrivstovuni beinleiðis var í stríð við stýrisskipanina.

Hetta er sambært Edmund Joensen eitt álvarsmál, sum má takast upp á hægsta stig, so sleppast kann undan slíkari undirgraving av stýrisskipanini í framtíðina.

Edmund hefur rætt, men...

Sjálvsagt hefur Edmund Joensen rætt. Tað er rættliga langt úti, at andstøða og formansskapurin í tinginum øðrumegin og vanligu limirnar í samgonguni hinumegin skulu atkvøða um, hvussu stýrisskipanin skal skiljast, samstundis sum tann í prinsippinum sakkunnleiki á lögtingsskrivstovuni verður skúgvaður til vikis.

Hetta skapar so heilt avgjørt ikki álít á skipanina.

Sjálvsagt skal einki ivamál vera um, hvussu ein stýrisskipan skal skiljast, og hvussu hetta skal verða staðfest. Tað skal í hvussu er ikki gerast við atkvøðugreiðslum í tinginum.

...Edmund hefur sjálvur gingið á odda við at undirgrava stýrisskipanina. Hetta er júst eitt gott dømi um, hvussu ein politikari kann sleppa at tosa seg burtur úr einum máli uttan at verða konfronteraður við tað, sum hann sjálvur hefur avrikið á sama øki.

Veruleikin er nevniliga tann, at tað er fyrst og fremst Edmund Joensen sjálvum fyri at takka, at lögtingið er komið í hesa støðu.

Vit finga sum kunnugt eina nýggja stýrisskipan í 1995. Við eini nýggjari stýrisskipan er sera umráðandi, at tað frá byrjanini verða staðfestar nakrar spælireglur, sum tryggjað,

Hendan greinin er eitt gott dømi um tann "politiskt korrekta" tíðindaflutning, sum er eitt eyðkenni fyri allar teir eftir egnu tykki professionellu fjølmiðlarnar. Tað sum ræður um er bert at endurgeva og ikki at kanna og spyrja. Tí sleppur Edmund Joensen so væl burturúr sínum kávalæti.

Í hesi grein verður prógvað, at áhugin hjá Edmundi fyri stýrisskipanarlógini valdast hvønn og hvat tað snýr seg um. Hetta er annars tann "løgfrøði", sum er galdandi í almennu umsitingini yvirhøvur.

Edmund hefur sum fáur havt møguleika fyri at skapa eina siðvenju fyri greiðum reglum, um hvussu stýrisskipanarlógin skal fatast. Men hann nýtti ikki møguleikan. Tískil er tann manglandi virðing fyri tinginum, sum hann nú kann staðfesta, bert honum sjálvum fyri at takka. At tað bert kundi enda soleiðis hava vit ávarað um fyri fleiri árum síðani.

at politiska skipanin livir upp til nýggju stýrisskipanina.

Ein lögtingsnevnd, sum hevði ein søguligan møguleika at fáa hetta staðfest, var landsstýrismálanevndin, sum hefur eftirlit við, um landsstýrismenn virka á lógligan hátt. Og henda møguleika fekk eisini Edmund Joensen, tá hann var formaður í hesi nevndini. Tá kundi verið stungið út í kortið greiðar linjur fyri mannagongdir, í hvussu er á teimum økjum, sum nevndin fekk til viðgerðar. Tá kundi so við og við verið gjørd ein siðvenja, so tað slapt undan støðum sum hesari. Men tað hendi beint tað mótsatta!

Tað kann prógvast, at júst landsstýrismálanevndin við Edmund Joensen sum formanni saman við

lögtingsskrivstovuni frá fyrsta degi gruggaðu grundarlagið undir stýrisskipanina, tá tað passaði teirra politisku áhugamállum.

Prógvið er eitt uppá seg lítið mál um yrkisráðið hjá lönjavnargrunninum, men tá talan er um prinsipiell mál, ger tað ongan mun um tey eru stór ella smá.

Forsøgan er, at lögtingið í 1997 samtykti eina lóg um nevnda ráð. Landsstýrismaðurin á økinum brýggjaði seg ikki um ávísu grein í lógini, sum var samtykt av samdum tingi, og tí varð lógin ikki sett í verk. Hetta var í sær sjálvum eitt greitt brot á stýrisskipanina.

Síðani kom táverandi lögmaður við einum uppskoti um at avtaka lógina aftur við teirri grundgev-

ing, at hon var í stríð við stýrisskipanarlógina.

Hetta kannaðu vit hjá fremsta serkunnleika í ríkinum, og vit finga staðfest, at einki var í hesi grundgeving. Tískil nýtti lögmaður ítøkilig ósannindi sum grundgeving fyri at fáa sítt uppskot samtykt. Hetta var so eisini eitt greitt brot á stýrisskipanarlógina.

Edmund Joensen: Landsstýrismaður kann seta lögtingslóg til vikis. Síðani hendi tað, at landsstýrismálanevndin tók málið upp. Men tað vísti seg skjótt, at einasta endamáli við hesi "viðgerð" var at legalisera brotini á grundleggjandi rættarreglur og stýrisskipan.

Tað fyrra brotið á stýrisskipanini varð "avgreitt"

við teirri grundgeving, at tað hevði ongan áhuga at kanna, um brot á stýrisskipanarlógina varð framt í sambandi við eina lóg, sum seinni varð avtíkin.

Henda grundgevingin var als ikki haldbar. Ein tann fremsti serfrøðingurin í stjórnmálafrøði í danska ríkinum, Peter Blume, staðfesti, at tað hevði ongan týðning fyri eitt slíkt lógarbrot, um lógin seinni varð avtíkin. Um hetta ikki var so, hevði tað jú verið sera lætt hjá ymiskum ráðharrum at sloppið sær undan ábyrgd, bert tað eydnaðist einum villigum tingi at avtaka brotnu lógina.

Tískil kann staðfestast, at her framdi Edmund Joensen saman við lögtingsskrivstovuni eina greiða undirgraving av stýrisskipanarlógini.

Hann kundi eins væl staðfest, at tað er ein greið skylda, at landsstýrismaður setur samtykta lögtingslóg í verk. Tá hevði tað í hvussu er staðið eftir fyri eftirtíðina. Men hefur eitt ting fyrst slept kravinum í **eini** lóg, so er tað sjálvsagt nógv truplari at krevja tað mótsatta viðvíkjandi øðrum lógum.

Edmund Joensen: Løgmaður kann siga ósatt fyri tinginum. Sambært Peter Blume kann staðfestast, at lögmaður heilt greitt hevði sagt ósatt fyri tinginum, tá hann upplýsti, at umrødda lóg var í stríð við stýrisskipanarlógina eins og Blume staðfesti, at tað er ein grundleggjandi skylda hjá ráðharrum at geva rættar og ikki villileiðandi upplýsingar.

Hetta er ein sjálffylgja, sum ein og hvør tingmaður er greiður yvir. Hóast hetta, verður lögtingsskrivstovan sett til at gera eitt upprit, sum tekur grundarlagið undan hesi skyldu og harvið blástemplar umrøddu ósannindi. Í hesum uppriti var tað heilt greitt, at niðurstøðan var gjørd frammánundan, og grundgevingarnar lagaðar til hesa. Niðurstøðan hjá lögtingsskrivstovuni var í stuttum, at tað ongan týðning hefur fyri eina málsviðgerð í tinginum, sjálvt um lögmaður hefur givið tinginum skeivar lögfrøðiligar upplýsingar, um tað aftaná verður met, at ein slík villileiðing ongan mun vildi gjørt í endaligu stóðutakanini. Tað er óneyðugt at siga, at ein slík grundgeving kann altíð nýtast aftan á í einum og hvørjum máli. Hetta varð fyrst og fremst tikið til eftirtektar av landsstýrismálanevndini og síðan av tinginum sum slíkum. Orsøkin til hesa góðkenning var, at júst í hesum máli hóskaði henda niðurstøðan tinginum væl. Hevði tað verið mótsatt, hevði lögtingsskrivstovan eins væl – og betri – kunna gjørt eitt upprit við beint mótsattum innihaldi, og hetta er eisini tað, sum vit hava

sæð í øðrum málum. So langt úti er almenn færoysk lögfrøði. Hon lagar seg fyrst og fremst eftir endamálinum í hvørjum einstøkum føri.

Tingið/landsstýrismálanevndin kundu eins væl gjørt tað mótsatta, og tá hevði tingið í hvussu er tikið eina støðu í samsvari við alla stýrisskipanina, og so var tað staðfest.

Hetta merkir í stuttum, at Edmund Joensen saman við løgtingsskrivstovuni hevur verið í fremstu røð at avtaka skyldina hjá einum landsstýrismanni at siga satt! Tað er so sanniliga eisini tikið til eftirtektar í allari skipanini, har einki mark longur er millum satt og ósatt.

Løgtingsskrivstovan hægsti sannleiki? Sambært Edmundi Joensen umboðar løgtingsskrivstovan hægsta og endaliga sannleikan í stýrisskipanarmálum. Og hansara fremsta grundgeving í aktuella málinum er, at triggir lögfrøðingar á løgtingsskrivstovuni eru samdir!

Hetta sigur so okkum púrt einki. Tað sum telur er fyri tað fyrsta, hvussu løgtingsskrivstovan grundgevur sínar niðurstøður, og annars hvussu hennara lögfrøði er í samsvari við ta lögfrøðina, sum annars er galdandi í samfelagnum.

Tað einasta, sum kann sigast við vissu, er, at henda lögfrøðin grundar seg á danska siðvenju, tá tað passar henni. Meðan hon gongur beint ímóti hesi, tá tað passar við "politiska viljan". Við eini slíkari "metodu" ber til "lögfrøðiliga" at prógva hvat sum helst.

Annað eyðkenni er, at løgtingsskrivstovan heldur seg ikki hava skyldu til at grundgeva fyri sínum niðurstøðum. Hon førir seg fram sum ein pávakirkja í miðöldini, har vanligi borgarin ikki varð mettur at hava skil á gud-dómligum viðurskiftum, og tí mátti tey yvirlátast til teirra, sum eftir egnum meting vóru tey einastu, sum kundu úttala seg um tey viðurskiftini.

Hitt økið, sum lögfrøðin hjá løgtinginum skal metast eftir, er samsvarið millum annars viðurkenda lögfrøði. Í báðum førum lýsir "Jógvan S" málið sera væl, hvar vit hava formansskapin í løgtinginum, og hvar vit hava løgtingsskrivstovuna.

Her skal fyrst sigast, at eingin kann sigast ringur fyri at ivast í manngongdini viðv. játtan av hesum fiskiloyvi, tá hugt

verður eftir umstøðunum aftanfyri.

Ósvaraði spurningurin: Var lögfrøðin hjá tinginum í samsvari við "Jógvan S" dómin? Lögfrøðiliga eru her tveir spurningar. Tann fyrsti er, um heimild var fyri at geva hetta loyvi ella ikki. Landsstýrismálanevndin við sínari lögfrøði segði "nei". Síðani fór málið í rættin, har ein greiður dómur varð feldur. Soleiðis sum grundgevingarnar í dóm-inum eru skrivaðar, staðfestur rætturin tað mótsatta av tí, sum landsstýrismálanevndin segði, nevniliga, at loyvið varð lógliga givið. Soleiðis verður dómurin eisini skiltur av lögfrøðingum hjá báðum pørtum í málinum.

Hetta verður eisini reist sum ein fyrispurningur til formansskapin. Tað einasta, sum frættist aftur, er eitt stutt tíðindaskriv fra løgtingsskrivstovuni, har tað – **uttan** nakra sum helst undirbygging – verður sagt, at dómurin **ikki** er í strið niðurstøðuna hjá landsstýrismálanevndini.

Eftir øllum at døma er ein slík fráboðan nóg mikið fyri Edmund Joensen og restina av formansskapinum og tinginum annars. Men fyri borgarar við vanligum skili, sum hava áhuga fyri at vita, hvat er skeivt, og hvat er rætt í hesum máli, kann eini slík manngongd bert takast sum ein roynd at tiga málið burtur við tí endamáli, at sannleikin ikki skal koma fram.

Henda kenslan verður undirstrikað av, at formansskapurin lat seg trýsta av løgtingsskrivstovuni at geva tingmanni átalu fyri at ivast um ta ráðgeving, hann hevði fingið.

Inntil annað er prógvað kann tó gangast út frá, at lögfrøðiliga niðurstøðan hjá løgtingsskrivstovuni er tileinkisgjörd av Føroya Rætti, sum fekk seinasta orði í hesum máli.

Hetta er ein "góð" lýsing av rættarfatanini í Føroyum eftir leistinum hjá formansskapinum í løgtinginum. Tað er greitt gjølla frá hesum í FF-blað nr. 356.

Sitandi lögmaður stuðlaði rættarbroti Tað, sum síðani hendi, er enn meira avdúkandi fyri serføroyska rættarfatan. Her kann sigast heilt stutt, at sjálvt um loyvið til "Jógvan S" var givið í heimildarloysi, so vildi hetta sambært grundleggjandi rættarreglum

verið ein trupulleiki hjá tí, sum hevur givið loyvi og ikki hjá tí, sum hevur fingið tað.T.v.s. at tað vildi verið ólógligt at taka loyv-ið aftur.Tey sum ikki visti hetta frammanundan, fingi tað í hvussu er at vita tá frá viðurkendum lögfrøðingum, tá málið var frammi.

Hóast hetta velur politiska skipanin – eins og í søguni um bakaran og smiðin – at taka loyvi frá tí, sum lógliga hevur fingið tað, meðan tann, sum móguliga hevur forbrotið seg, gongur friur.

Hetta er eisini púra greitt staðfest av umrødda dómi, sum mótsatt løgtingsskrivstovuna hevur heilt greiðar og logiskar grundgevingar fyri síni niðurstøðu. Tiskil mátti loyvið gevast aftur, og landskassin fer at fáa eina milliónarokning fyri hetta

tilvitaða rættarbrotið, sum so ella so stavar júst frá tingviðgerðini í hesum máli saman við tilhoyrandi "lögfrøði". Sigast kann stutt, at alt hetta er fullkomiliga í samsvari við rættarfatanina hjá Edmundi Joensen, sum vit hava sæð heilt frá 1998, har stýrisskipanarlógin og grundleggjandi rættartrygd miðvíst er undirgrivin, soleiðis at øll stórt sæð gera, sum tað hóvar teimum.Alt valdast hvønn og hvat málið snýr seg um.

Her skal komast aftur til leiklutin hjá verandi lögmanni. Hann hevur í málinum um barsilsskipanina heilt rætt víst til, at hetta mál als ikki er so einfalt, sum tað verður gjørt til av løgtingsskrivstovuni. Ein serfrøðingabólkur hevur gjørt eitt álit, sum sigur, at verandi skipan á økinum,

Skipaeftirlitið

Málsviðgera/ skrivstovufólki

Skipaeftirlitið lýsir eftir einum málsviðgera/skrivstovufólki.

Starvið inniber m.a. hesar uppgávur:

- málsviðgerð av sjóvinnumálum
- uppfylging
- journal og arkiv
- fyrifallandi skrivstovuarbeiði
- bókhaldsarbeiði
- telefonavgreiðsla

FØRLEIKAKRØV

Til starvið kreivst viðkomandi utbúgving sum t.d.:

- Skrivstovuútbúgving
- FSH- ella HH-prógv, merkonomprógv ella líknandi saman viðkomandi starvsroyndum
- góð evni at samskifta á føroyskum, norðurlenskum og enskum máli
- telduførleika á brúkarastøði

Í starvinum er móguleiki at fáa eftirútbúgving innan viðkomandi arbeiðsøki.

SETANARTREYTIR

Starvið verður lønt sambært avtalu millum Fíggjarmálaráðið og avvarðandi yrkisfelag. Setanarøkið fevnir um Fiskimálaráðið og stovnar undir tí, umframt hini aðalráðini og Løgmansskrivstovuna. Tænastustaðurin í lètuni er Skipaeftirlitið í Miðvági.

Tann, ið settur verður, má tí kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálaráðnum.

UMSÓKNIR

Umsóknir saman við avriti av prógvum og móguligum viðmælum skulu vera Skipaeftirlitinum í hendi í seinasta lagi 1. februar 2006, kl. 14.30.

Umsóknir skulu sendast til:

Skipaeftirlitið,
Postsmoga 26,
370 Miðvágur

Fyrispurningar viðvíkjandi starvinum fáast við at ringja til Skipaeftirlitið á tlf. 355600 og tosa við Óla Hans Hammer Olsen, deildarstjóra

har inngjaldið til ALS verður ásett av landsstýrismanninum, ikki er ólógligt, og veruliga er her talan um ein politiskan spurning, sum meirlutin í tinginum hevur tikið til eftirtektar.

Men hetta sigur heldur ikki, at lögmaður er nakar sannleiki í stýrisskipanarmálum. Hansara rættarfatan er stórt sæð tann sama sum hjá restini av politisku skipanini. Sjálvt tá javnaðarflokkurin var í andstøðu hevði hann ikki minsta áhugan fyri teimum miðvísu rættarbrotum, sum undanfarna landsstýri framdi móti borgarum. Og sum stjórnarflokkur er áhugin enn minni. Besta dømi um hetta er

Skipaeftirlitið

Skipaeftirlitsfólk

Skipaeftirlitið søkir eftir einum skipaeftirlitsfólki.

Starvið er í høvuðsheitum skrivstovuarbeiðið/-málsviðgerð og inniber m.a. hesar uppgávur:

- Umsiting og eftirlit við undirveitarum
- klassaeftirlit
- málsviðgerð og uppfylging av sýnum
- luttaka í tvörgangandi uppgávum á Skipaeftirlitinum, undir hesum verkætlanum

FØRLEIKAKRØV

- Til starvið kreivst viðkomandi utbúgving sum t.d.:
- skipsverkfrøðingur
- verkfrøðingur sum er serkønur innan sjóvinnu
- maskinmeistari við víðkaðum maskinmeistaraprógv og sjóvinnubrævi sum skipsmaskinstjóri, STCW III/2
- góð evni at samskifta á føroyskum, norðurlenskum og enskum máli

Ynskiligt er, at umsøkjarin hevur starvsroyndir.

Fyrimunur er, um umsøkjari hevur kunnleika til góðskustýring (kvalitetsstýring), ISM og ISPS.

Í starvinum er móguleiki at fáa eftirútbúgving innan viðkomandi arbeiðsøki.

SETANARTREYTIR

Starvið verður lønt sambært avtalu millum Fíggjarmálastýrið og avvarðandi yrkisfelag. Setanarøkið fevnir um Fiskimálastýrið og stovnar undir tí, umframt hini aðalstýrini og Løgmansskrivstovuna. Tænastustaðurin í lètuni er Skipaeftirlitið í Miðvági.

Tann, ið settur verður, má tí kunna tola broytingar í starvinum, og at økið verður umskipað til eisini at fevna um aðrar uppgávur í Fiskimálastýrinum.

UMSÓKNIR

Umsóknir saman við avriti av prógvum og móguligum viðmælum skulu vera Skipaeftirlitinum í hendi í seinasta lagi 1. februar 2006, kl. 14.30.

Umsóknir skulu sendast til:

Skipaeftirlitið,
Postsmoga 26,
370 Miðvágur

Fyrispurningar viðvíkjandi starvinum fáast við at ringja til Skipaeftirlitið á tlf. 355600 og tosa við Óla Hans Hammer Olsen, deildarstjóra

Roykur á arbeiðsplássinum

Umleið ein triðingur av færoyingum roykir dagliga, og tað er nógv í mun til grannalondini. Ivaleyst roykir ein stórir partur eisini á arbeiðsplássinum og útsetir soleiðis arbeiðsfelagar fyri royk eisini. Arbeiðsfelagarnir gerast passivir roykjarar. Tað er eitt sindur marghátligt, at hetta ber til

í okkara samfelag, har arbeiðsumhvørvisreglur í hópatali eru til fyri at verja arbeiðsfólkið móti vanlukkum og móti árinum, sum kunnu hava heilsuskaða við sær. Greinin hevur staðið í Trygd & Trivna.

Í tubbaksroyki er ørgrynna av heilsuskaðiligum evnum. M.a. er tað væl skjálprógvað í ymiskum kanningum, at tubbaksroykur elvir til krabbamein, hjartaæðrasjúkur og lungnasjúku. Hetta vita øll, men latið okkum bert taka afturíftur: At umleið ein fjórðingur av øllum krabbameini og hjartaæðrasjúkum helst høvdu horvið millum færoyingar, um vit góvust at roykja. Tað er soleiðis almikið at vinna fyri fólkaheilsuna, um tað eydnaðist samfelagnum at fáa henda ringa vanan burturbeindan okkara millum.

Fría valið

Tað, sum tann einstakir, tá ið hann er einsamallur, er hansara fría val; men tað er langt frá altíð eitt frítt val hjá teimum, sum ikki roykja, at sleppa undan royki hjá starvsfelagum. Tað er ein trupulleiki, sum eg haldi tað hevði verið væl grundað, at Arbeiðseftirlitið setti sær fyri at loysa.

Markvirðið

Arbeiðseftirlitið leggur sær nær at finna evni í arbeiðsumhvørvinum, sum kunnu vera skaðilig fyri fólk, og so áseta reglur fyri, hvussu hetta útsetils kann avmarkast ella heilt burturbeinast. Arbeiðseftirlitini í okkara parti av heiminum hava t.d. gjørt ein ógvuliga langan lista yvir evni, ið hava eitt markvirði. Hetta merkir, at fólk í arbeiðstíðini ikki mugu verða útsett fyri meira enn eitt vist. Markvirðið fyri nógv av hesum evnum er als ikki so væl skjálprógvað sum skaðiliga árinini av tubbaksroyki, og tó finnst nógv arbeiðspláss um landið, har sum fólk verða útsett fyri royki frá grannanum allan arbeiðsdagin. Eisini verða viðskiftafólk á nógvum fyrirkomum á almennum stovnum útsett fyri royki ímóti sínum vilja. Hetta eiga vit at gera nakað við nú, tí tað er so heilt eyðsýnt ógrundað og órímligt.

Heilsuskaðilig inniluft

Tá ið roykt verður í einum rúmi, hanga roykpar-

tiklarnir í luftini, seta seg í klæði, innbúgv, veggir, teppi o.s.fr. Hetta merkir, at har sum roykt verður, ber altíð til at lukta tað; og ber tað til at lukta tað, merkir tað so, at roykpartiklar eru á flogi í inniluftini. Tað hevur við sær luktrupulleikar fyri tey, sum ikki eru roykjarar, og við hvørt eisini ørkymlan av slímhinnum, t.d. av eygum, nös, hálsi og lungum.

Sambært krabbameinstovninum hjá WHO (IARC) ber tað eisini til hjá passivum roykjarum at fáa lungnakrabba av tí royki, sum tey fáa frá øðrum. Sambært einari meting er tað upp ímóti 20% størri váði fyri, at tey, sum ikki roykja, fáa krabbamein í lunguni, um tey starvast saman við fólk, sum roykir á arbeiðsplássinum. Um vit taka tað í álvara, at tey, sum ikki roykja, eru í størri vanda fyri at fáa álvarsliga lívshóttandi sjúkur, um tey eru so óheppin at arbeiða saman við roykjarum, sum roykja í arbeiðstíðini, er hetta í sær sjálvum grund til at gera nakað við hendan trupulleika.

Hvussu kemur vend í?

Hvussu tað skal gerast, er so ein onnur søk, tí tað at roykja millum fólk á arbeiðsplássinum hevur verið so vanligt í Føroyum, t.d. umborð á skipum, sum er eitt arbeiðspláss, har menn búleikast innan trongar karmar, og har sum summir roykja og aðrir ikki.

Tann fyrsti møguleikin er sjálvandi, at roykjarar siga við seg sjálvan, at teir ikki vilja vera so lítið kurteisligir ímóti sínum starvsfelagum, at teir vilja útseta teir fyri teirra royk. Teir kunnu so lata vera við at roykja, meðan teir eru til arbeiðis, ella fara út í tón at roykja. Á summum arbeiðsstøðum eru gjørd roykirúm, men tað er so ymiskt, hvussu hesar skipanir virka. Eru tað nógvir roykjarar, og rúmið liggur

HVERT ÁR FÁR 500 DANSKERE FJERNET ET BEN PÅ GRUND AF TOBAK

Hetta svarar til umleið 5 færoyingar um árið.

møguleikan fyri, at almennt arbeiðsmarknaðurin kann fara at ganga á odda á hesum øki. Best hevði sjálvandi verið um lógin fataði um øll arbeiðsstøð í Føroyum. At tað almenna gongur á odda er rímligt, m.a. tí tað er í stóran mun tað

um tykki eisini brúkt sínar heimildir til at tryggja teimum, ið ikki roykja, eitt veruligt roykfrítt umhvørvi á landi. Hetta merkir allastaðni, eisini í egningsarkúrur, í kantinuni á flakavirkjum og á verkstøðum.

andi roykjarum, er Fyribyrgingarráðið komið til ta niðurstøðu, at samlaða mongdin av tubbaki, ið roykt verður, ikki minkar, men heldur veksur.

Áheitan á

Arbeiðseftirlitið Undirritaði skal við hesum heita á Arbeiðseftirlitið um at nýta sínar heimildir til at tryggja teimum, sum ikki roykja, reina luft, sum ikki er fongd við tubbaksroyki, meðan tey eru til arbeiðis. Hetta er trupult, og fer at elva til misnøgd frá summum; men hetta er neyðugt, um vit skulu taka heildaruppgávuna í álvara at tryggja fólk til arbeiðis í Føroyum heilsugott umhvørvi.

Tubbakslógin - byrjanin til endan av almennari royking í Føroyum Samanumtikið er tíðin komin, at vit fáa royking úr tí almenna rúminum, at tey, ið vilja roykja, ikki útseta onnur enn seg sjálvan fyri teirra royk. Onkur vil so halda, at reglurnar um hetta er heldur óstortslig framferð, men eitt er vist, at hevði royking verið eitt nýtt fyrbrigdi, sum myndugleikarnir skuldu tikið stóðu til, so hevði tað ikki komið uppá tal at loyvt roykingini at komið í umfar í samfelagnum. Til tess eru álvarsliga avleiðingarnar fyri heilsuna alt ov stórar. Nýggja tubbaks-lógin er eitt stig fram á vegnum móti at royking ikki longur kemur fyri í almenna rúminum í Føroyum. Hetta er ein stig fyri stig politikkur. Vónandi gongur ikki long tíð fyrr enn ein nýggj lóg ásetur, "at ikki er loyvt at roykja innandura á arbeiðsplássum, almennum stovnum og innandura har, sum almenningurin hevur atgongd", soleiðis sum eitt minnilutauppskot í Trivnaðarnevndini skeyt upp.

Pál Weihe, yvirlækni

mitt á arbeiðsstøðnum, ja, so stendur hurðin opin í heilum, og so kemur roykurin útum, og tá er trupulleikin ikki loystur. Skulu roykirúm vera, so mugu tey liggja so avsíðis, at roykurin ikki rekur við luftstreyminum innandura inn í hini rúmini. Tað kundi t.d. verið í einum kjallara við góðari útlufting. Ella í einum skúri uttanfyri.

Arbeiðsgevarin kann eisini kenna sær ábyrgd viðvíkjandi hesum máli og áseta, at tað ikki er loyvt at roykja á arbeiðsplássinum innandura. Hann kann eisini skipa fyri roykirúmi undir taki, soleiðis sum omanfyri nevnt. Her eigur arbeiðsgevarin tó at tryggja sær, at hesi rúm halda uppá roykin, og einki kemur útum til hini, sum ikki roykja.

Beint nú er løgtingslóg um tiltøk at minka um tubbaksnýtsluna samtykt í løgtinginum. Í grein 4 stendur: "Ikki er loyvt at roykja á almennum stovnum og virkjum. Stk. 2. Loyvi er at hava serlig roykirúm. Stk. 3. Landsstýrismaðurin skal áseta reglur um roykirúm sbr. stk. 2". Hetta opnar so

almenna, sum við tíðini má gjalda heilsuligu útreiðslurnar av roykingini. Sambært eini kanning hjá Dansk Inistitut for Sundhedsvæsen vóru útreiðslurnar til viðgerð av tubbaksstengdum sjúkum 10 % av teimum samlaða útreiðslunum til sjúkrakúsum og sjúkratrygging í Danmark 2004. Vónandi verða reglurnar, sum landsstýrismaðurin skal áseta, um roykirúm soleiðis, at roykurin veruliga hvørvur úr arbeiðsumhvørvinum hjá teimum, ið ikki roykja, ella hjá viðskiftafólkum.

Privatir arbeiðsgevarar hava eisini møguleikan at tryggja arbeiðsfólkum eitt roykfrítt umhvørvi. Eftir mínari meining eru góðar grundir til at áseta slíkan politikk, tá talan er um matstovur, skeinkingarstøð, hotell v.m. Tað er órímligt, at starvsfólkið har skal ganga í royki frá kundunum; og tað er ikki minni órímligt, at kundar ikki kunnu koma á hesi støð uttan at verða tvangsinnlagdir til royk. Her er Írland eitt fyridømi, tí teir fyri einum ári síðan bannaðu royking á pubbum.

Arbeiðsumhvørvismyndugleikin, sum er Arbeiðseftirlitið, kundi eftir mín-

Sjómenn serliga nógv útsettir fyri royk

Á sjónum kundi Skipasýnið brúkt sínar heimildir at tryggja teimum, ið ikki roykja, reina luft í felags rúmunum og á kamarinum. Vit vita, at sjómenn roykja illa, t.d. meira enn helvtin av trolaramonnum í Barentshavinum royktu á vári 2004. Tá nógvir roykja, og trongt er, so verður trupulleikin skjótt stórir fyri teir, sum ikki roykja. Tað er ikki rímligt, at ein, sum roykir, og ein sum ikki roykir, skulu verða noyddir at búgva í sama rúmi. Við tað at vanligi er so lítið pláss umborð á skipi, hevði besta loysnin helst verið, at myndugleikin ásetti, at royking skal ganga fyri seg úti. Ber tað ikki til, mugu gerast serlig roykirúm við góðari útlufting.

Rákið aðrastaðni

Í umheiminum er rákið heilt greitt á hesum øki. Fyrst og fremst í Amerika, har sundurskiljingin millum roykjarar og ikki roykjarar er týðilig allastaðni. Eisini lond sum Noreg og Írland hava ásett strangar reglur hesum viðvíkjandi. Rákið móti tubbaksroyking er tó eisini komið til Føroyar, men vit eru nakað aftanfyri.

Okkara skúlabørn í 9. flokki eru millum teirra, ið roykja mest í Evropa; og sambært eina Gallupkanning frá 2003 roykti stívur triðingur av færoyingum framvegis dagliga. Sjálvt um tøluni nú tykjast at vera minkað viðvíkj-

Inntøkur fiskimanna

Sum vanligt hava vit eina uppgerð yvir inntøkur fiskimanna í 2005 sammett við árinum frammanundan. Vit eru í teirri góðu støðu, sum fiskimannafeløg uttanlands øvunda okkum, at vit fáa allar avrokningar hjá fiskimonnum, og eru tær grundarlag fyri tey altíð dagfórdu hagtøl, sum vit hava.

Gjørt verður vart við, at

heildartølini fyri 2005 ikki eru endalig, tí seinastu avrokningarnar eru, sum rímligt er, ikki komnar við. Men daglønin er í hvussu er eftirfarandi, serliga hjá t.d. ísfiskaskipum, sum jú gera nógvar og stuttar túrir.

Talvan yvir hýrurnar vísir miðaltøl fyri samlaðu hýruna og daglønina hjá dekkara fyri tey seinastu

10 árinum, og ber tí væl til at síggja gongdina. Týðningarmesta talið er daglønin, sum skal nýtast sum grundarlag fyri at sammeta við aðrar lønir í samfelagnum. Taka vit eina dagløn hjá arbeiðara, so er hon fyri ein 8 tíma dag kr. 903. So er tað lætt at síggja, hvat fiskimaðurin fær eyka fyri yvirtíð, arbeiði sunnudagar v.m.

Seinastu árinum hava vit ásannað, at trøini vaksa ikki inn í himmalin. Vit hava í fleiri ár upplivað økjandi inntøkur við góðari veiði og hækkingi prísnum.

Men nú er prísongongdin vend, og hetta merkir lækkandi inntøkur fyri ein stóran part av flotanum. Hetta kundu vit eisini siga í fjør. Tað sá heldur ikki gott út fyrra partin av

árinum 2005. Men stóðan hevur rættað seg nakað, og verður alt tikið undir einum, so gongur pílurin eitt vet uppeftir. Hetta síggja vit á inngjöldunum av frítíðarløn.

Men hetta er tó ymiskt fyri teir ymisku skipabólkar. T.d. hevur verið framgongd hjá ísfiskatrolarum og framhaldandi afturgongd hjá ísfiskalínu-

skipum, meðan tað hjá øðrum bólum ikki eru størri broytingar enn vanligar er um ár. Rækjuflotin er sum øllum kunnugt nærri gravarbakkanum, enn hann hevur verið.

Men annars tala tølini fyri seg sjálvi.

Ár	Dg.	Fisk. part.	Frt. 1.	Dagst. (í kr. 1.000)	Min.l.	Tils.	Pr. dag kr.	Hækking/lækking í % 96/05 03/05 04/05		
----	-----	-------------	---------	----------------------	--------	-------	-------------	--	--	--

Stórir ísfiskatrolarar

2005	227	346	43	10	2	401	1769	95%	7%	9%
2004	267	379	46	7	1	433	1625			
2003	261	379	46	5	0	430	1652			
2002	289	444	54	2	0	500	1728			
2001	246	347	42	2	0	391	1584			
2000	275	341	41	2	0	384	1398			
1999	276	289	36	7	2	334	1210			
1998	271	294	35	5	2	336	1239			
1997	262	204	27	18	4	253	966			
1996	279	198	25	23	6	252	905			

Smáir ísfiskatrolarar

2005	254	343	43	17	1	404	1594	52%	8%	17%
2004	263	294	39	24	2	359	1365			
2003	224	280	35	14	1	330	1473			
2002	262	431	52	4	0	487	1855			
2001	247	416	50	1	1	468	1892			
2000	270	406	49	1	0	456	1694			
1999	254	323	39	5	1	368	1449			
1998	244	362	43	3	1	409	1676			
1997	267	242	32	18	4	296	1109			
1996	261	216	27	23	8	274	1052			

Ísfiskalínuskip

2005	218	232	30	15	3	280	1286	51%	-30%	-2%
2004	231	249	33	19	3	304	1312			
2003	196	316	38	4	0	358	1826			
2002	222	340	41	4	0	385	1732			
2001	219	290	35	1	0	326	1483			
2000	215	239	29	1	0	269	1255			
1999	209	266	33	5	1	305	1459			
1998	206	280	34	2	1	317	1539			
1997	247	222	29	14	3	268	1085			
1996	224	138	19	24	10	191	853			

Ídnaðarfiskitrolarar

2005	167	176	25	21	12	234	1400	67%	36%	-22%
2004	135	191	26	18	8	243	1801			
2003	161	105	18	30	12	165	1026			
2002	149	133	20	20	12	185	1240			
2001	164	83	14	21	10	128	782			
2000	–	–	–	–	–	–	–			
1999	58	19	2	10	8	39	672			
1998	189	160	19	12	11	202	1068			
1997	250	176	25	25	12	238	951			
1996	161	86	14	20	15	135	839			

Ár	Dg.	Fisk. part.	Frt. 1.	Dagst. (í kr. 1.000)	Min.l.	Tils.	Pr. dag kr.	Hækking/lækking í % 96/05 03/05 04/05		
----	-----	-------------	---------	----------------------	--------	-------	-------------	--	--	--

Nótarskip

2005	246	709	87	7	6	809	3289	52%	11%	29%
2004	288	639	79	12	5	735	2548			
2003	277	724	88	8	4	824	2970			
2002	237	785	95	5	2	887	3743			
2001	261	897	108	1	1	1007	3849			
2000	252	458	55	2	1	516	2048			
1999	245	334	41	12	7	394	1608			
1998	221	542	65	7	8	622	2814			
1997	237	384	49	11	15	459	1938			
1996	241	446	52	11	12	521	2160			

Rækjutrolarar

2005	198	210	27	12	0	249	1256	41%	8%	2%
2004	328	340	43	21	1	405	1237			
2003	281	280	35	12	1	328	1166			
2002	303	315	40	16	3	374	1234			
2001	302	291	37	15	5	348	1152			
2000	265	324	39	3	0	366	1380			
1999	291	365	44	1	0	410	1409			
1998	347	395	48	8	2	453	1305			
1997	339	259	34	22	5	320	943			
1996	302	212	28	23	5	268	888			

Hekkutrolarar á flakaveiðu

2005	201	398	48	0	1	447	2233	64%	21%	21%
2004	258	403	51	14	9	477	1844			
2003	262	411	52	16	6	485	1849			
2002	274	525	66	17	8	616	2252			
2001	290	451	56	12	1	520	1790			
2000	350	533	66	6	7	612	1746			
1999	335	419	51	7	2	479	1430			
1998	330	411	49	8	2	470	1424			
1997	320	410	50	5	1	466	1458			
1996	289	399	46	5	2	452	1364			

Garnaskip á svartkalva- og havtaskuveiðu

2005	281	316	41	22	7	386	1376	47%	-2%	-2%
2004	268	307	40	27	3	377	1409			
2003	227	271	34	14	2	321	1418			
2002	244	292	37	16	2	347	1421			
2001	267	401	48	1	0	450	1686			
2000	287	453	55	2	0	510	1775			
1999	260	324	39	10	5	379	1458			
1998	201	212	25	6	3	246	1224			
1997	282	243	32	15	7	297	1048			
1996	225	161	21	19	10	211	938			

Hóphandtøkur í Nepal

Amnesty International ber ótta fyri at valdsmisnýtslan og mannarættindabrotini í Nepal gerast alsamt ógvusligari, nú stjórnin í Nepal hevur handtikið í minsta lagi 100 politiskar leiðarar, mannarættindastríðsfólk og blaðfólk. Hóphandtøkan er nýggjasta dømið um kúgandi politikkin hjá nepalsku stjórnini móttvegis demokratisku andstøðuni í landinum. Handtøkurnar fóru framdagin fyri atlaðu mótmælisgonguna

móti ódemokratiska stýrinum hjá Gyanendras kongi. Umframt handtøkurnar hevur stjórnin givið útgongubann, skert samskiftismøguleikarnar og bannað øllum mótmælisgongum í høvuðsstaðnum Kathmandu.

Amnesty mælir stjórnini í Nepal til at leyslata tey handtiknu alt fyri eitt og heitir somuleiðis á stjórnina um at røkja sína skyldu í trá við altjóða lóg-gávu.

Maoistisku uppreistrarfólkini í landinum hava júst lokið eina fyra mánaða einsíða vápnahvíld, sum var mett at vera byrjanin til eina friðarlíga loysn í Nepal.

Meðan vápnahvíldin vardi funnu sjei teir størstu politisku flokkarnir saman í samgongu við maoistarnar, og fyri fyrstu ferð síðani maoistarnir byrjaðu vápnaða stríðið móti stjórnini, almannakunngjörði samgongan, at tey

virða grundleggjandi fólkaræðisligar reglur og mannarættindi.

Nepalska stjórnin ætlar framvegis at gjøgnumføra lokalu valini 8. februar, hóast nærum allir flokkar hava mótmælt hesum, orsakað av lokalu umstøðunum, sum gera tað ómøguligt at gjøgnumføra eitt frælst og rættvíst val.

Les um hetta málið og fleir onnur á heimasíðu okkara: www.amnesty.fo

Føroyingar við íslenskum skipum

1.400 færeyskir sjómenn voru á íslenskum fiskiskipum árið 1957

— færeyskir sjómenn héldu íslenskum fiskveiðum gangandi á sjötta áratugnum þegar þensla í byggingariðnaði og hátt gengi krónunnar gerði útgerðinni erfitt fyrir

Í tengslum við smærðu um er-
enda sjómenn á íslenskum fiski-
skipum má sjá upp að um og
á milli sjötta áratugin var
stórt fjöldi færeyskra sjómanna
íslenskum skipum. Á árinu
1957 er t.d. talið að um 1.400
færeyskir sjómenn hafi verið á
íslenskum fiskiskipum og að umleið
100 færeyskir karlar

hjá íslenskum fyrirtækjum að
því er frum kemur í harlegt um-
gjörðum um þetta máli sem birtist í
sjómennaslagshúði. Fiskifrétta
árið 1997.

Í öndu Fiskifrétta 1997 er vitnað
í Erlend Pásson, rithöfund og
fyrir- forma. Sjómennafélagið
Færeyska, Havn. Þá birtist má-

færeyskan sjómenn á árinu
1954 til 1959 hafi færeyskir sjó-
menn haldið íslenskum fiskveiðum
gangandi. Sem fyrr segir voru um
1.400 færeyskir sjómenn á íslensk-
um skipum árið 1957. Þar af voru
1.344 á sjó á venarvörðum 130.
Færeyingar voru skráðir á íslensk
skip á seinni hluta ársins. Á árinu
1958 voru 1.090 færeyskir sjó-

menn á aðeins 30 seinni hluta árs-
ins. Færeyingar fíkkar svo á ár-
inu 1959 sóttir 1.800 og þá voru
115 menn á sjó. Árið 1960 er
tala færeyskra sjómanna komið
söber í 429, 130 báðu afleiðu eftir-
vertíðarok.

Báru Íslendingum
vel séguð

Ein partur av felags arv-
inum hjá føroyingum og
íslendingum eru allir teir
føroyingar, sum vóru við
íslenskum skipum í 50-
unum. Í 1957 vóru teir
ikkí færri enn 1400 fiski-
menn.

Vit hava havt fleiri frá-
sagnir um hetta, og í
íslenska fiskivinnublað-
num Fiskifrétir var hetta
eisini umrøtt nú um dag-
arnar. Hetta er í samband
við bókina "Frá línuveið-
um til togveiðu," eftir Jón

Páll Halldórsson, sum júst
er komin út.

Vit endurgeva úr Fiski-
fretum tvær myndir, sum
standa í hesi bók. Sum tað
verður sagt kennast før-
oyingar ofta av tryggj-
unum teir eru í.

Hetta eru føroyingar umborð á netabátinum "Sæfari" í Vestmannaoyggjunum í 1958. Hvørjr eru menninir?

Hetta er ein føroysk íslensk manning. Hvør veit meira um hesa myndina og menninar?

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismissnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkomin at seta teg í samband við Blá-krossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigation-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigation Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjóvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinett	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgerð til GMDSS
SÝN og Service,
sum vit eisini gera

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn · Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Karl Johan Joensen:

Av Eiði til Esbjerg

**At taka úr
blaðnum**

 Síðurnar 9,
10, 15 og 16
kunnu takast
úr blaðnum

Tað eru rættuliga fitt av føroyingum, sum hava gjørt seg galdandi sum fiskimenn í Danmark. Ein teirra er tann nú 80 ára gamli eiðismaðurin Karl Johan Joensen. Hann hevur skrivað sína ævisøgu, og er henda mest ætlað hansara ætt. Vit fara tó her at prenta ein samandrætt av frásøgnini hjá Karl Johan, og hon byrjar sum rímligt er á Eiði. Karl Johan sigur frá:

Her sæst Karl Johan í 2004 saman við systir síni Mariu.

Ungdómsmyndir av Karl Johan og Maritu, tá tey komu at kennast.

Tey fyrstu fólkinu búsettust á Eiði í 10. øld, og her var eg so føddur í 1925. Tá búðu 565 fólk í bygðini, og á Eiði vóru 46 róðrarbátar og ein motorbátur. Bátasøgan á Eiði, skrivað av Símun Johan Wollens, hevur verið endurgivin her í blaðnum.

Annars var lívið á Eiði eins og í øðrum bygðum um hesa tíðina. Fyrst í 30-árunum kom tann fyrsti bilurin til bygðina, og var hetta ein stórhending. Talan var um ein brúktan Ford lastbil, men hann var altíð í ólagi. Tí varð hann kallaður Lasarus. Vegurin millum bygdirnar var ikki liðugur, so tað varð bert koyrt í bygðini, og hetta fingi børnini nógv stuttleika burtur úr. Ein dagin komu eini eldri hjún frá eini grannabygd at hyggja at hesum lögna fari. Konan spurdi, hvussu nógvir mans skuldu til at draga bilin! Tá lá væl fyrri at reypa um eginleikarnar hjá hesum megnar farinum. Bilurin varð nógv brúktur til at koyra tøð og torv í bygðini.

Pengar og gummiballur undir krígnum Fiskimenn vórðu løntir soleiðis, at teir fingi ikki endaliga avrokning fyrr enn til jóla, og tí máttu keypast og skrivast hjá keypmanninum, sum eisini ofta var reiðari. Tað var

ikkí fyrr enn undir krígnum, at pengar vóru millum fólk.

Undir krígnum var minni av skipsfiskiskapi. Tey flestu skipini sigldu jú við ísfiski, men á Eiði varð nógv róð úti. Her vóru tá 29 bátar, og ofta varð ein slupp fylt eftir einum útróðrardegi, og fór hon tá til Bretlands at selja. Men viðraði ikki tók tað fleiri dagar at fylla sluppina.

Útróður við opnum bátum gav ikki tað stóra, men tað var ikki nógv at velja í, tí var eisini smáligt í nógvum heimum. Vegna

minuvandan fóru menn ofta ikki á flot fyrr enn tað var blivið ljóst, og komið varð aftur, áðrenn dimmið kom.

Tað hendi eisini, tá vit vóru á útróðri, at týsku bumbuflogførini flugu framvið á leiðini úr Noregi uttan nakað. Men aðrar tíðir bæði skutu og bumbaðu tey, og tá var ikki tespiligt. Heima var einki radio og eingin veðurforsøgn. Tí máttu vit sjálvir meta um veðrið, t.d. við at banka á barometrið, og nógv varð hugt upp í luftina, eins og miðað var eftir streyminum,

og tað vóru teir, sum dugdu væl á at skyna um veðrið, summir dugdi betri enn aðrir.

Vit brúktu goggu til agn og var uppløga, máttu vit veiða goggu. Eingin frysting var, so rot kom skjótt í goggurnar, og tá luktaðu tær ræðuligt, og tað kundi vera sera sjóverksligt.

Tá so komið varð heim aftur mátti báturin dragast. Hetta var áðrenn nakrar bátahylur var. Ofta kom lítið burtur úr útróðrinum. Tí mátti sparast í húsarhaldinum. Tað einasta, sum kundi keypast, vóru tær mest neyðturvi-

ligu húsarhaldsvørurnar og petroleum.

Alt varð keypt í leysari vekt, og nógv var vórur vóru skamtadar. Øll í húsinum fingi eins nógv skamtanarkort. Tí var ríkligt av skamtankortum í húsum við nógvum børnum, meðan tað knípti í húsum, har bert vaksin fólk vóru.

Men nógv hús áttu grind, spik og turran fisk í hjallinum, so hetta drýggjaði væl um.

Harafturat høvdu fólk kúgv.

Undir krígnum arbeiddi eg í trýggjar vetrar við at

gera veg millum bygdirnar. Vegurin var útstykkjaður í 100 metrar longdir, og hesar longdir fingi 12-13-14 mans upp á akkord. Vegurin skuldi leggjast soleiðis, at høgligt var at koma til torvheiðarnar. Hetta skapti eisini sera nógv arbeiði um veturin.

Undir krígnum var eisini stórir tørvur á gummiskóm og eisini gummistivlum til sjófólkið. Men tað, sum bjargaði støðuni, vóru allar gummiballurnar, sum róku á land ymsa staðni í Føroyum, og sum stavaðu frá søktum farmaskipum. Hetta vóru samanpressaðar gummiplátur, sum vit fingi loyst hvør frá aðrari við bensini. Tá kundu tær brúkast til at lappa gummiskógvar og stivlar við. Eisini vórðu gjørdir gummiskógvar av nýggjum og somuleiðis stivlaskøft av sama tilfari.

Vit fóru ofta eftir torvi, og ferðin tók einar tveir tímar. Fyri at spara gummiskógvarnar brúktu vit húðarskógvar. Tá hesir vóru slitnar, vórðu teir vendir, og kundu tískil slítast báðumegin. Vit lærdu at vera sparín.

Misti pápan Beiggi mín Poul sigldi undir krígnum. Teir vóru við "Flower of Forest" og blivu minusprongdir 100 fjórðingar vestan fyri Suðuroynna, og teir róðu

Skúlamynd av Eiði. Karl Johan er uttast t.h.

Framhald á næstu síðu

32 tímar til Sumbiar, har teir vórðu bjargaðir. Hetta er fyrr umrøtt í FF-blaðnum.

Eg var nú blivin 16 ára gamal og fekk lærupláss sum smiður í Havn. Her vóru eisini avbjóðingar. Teir flestu motorarnir, vit umvældu, vóru danskir, og úr Danmark fingust eingir eykalutir. So hesar máttu vit gera sjálvir, og hetta eydnaðist sera væl.

Sama ár, 1942, fórst pápi mín, Rasmus, við "Tór 2", sum varð torpederaður av týskum kavbáti, og er hetta ein hending, sum er nógv umrødd her í blaðnum. Árið frammanundan var pápi eisini við "Tór 1", tá ið hann var minusprongdur. Men tá bjargaðust allir.

Foreldur míni vildu ikki, at eg skuldi gerast fiskimaður. Tey hildu, at eg skuldi hava eina út-búgving. Men nú var mamma blivin einsamøll, so eg fór heim at vera hjá henni.

Eg gjørdist maður í húsinum á ungum aldri. Eg kendi tað sum eina tunga ábyrgd, men eg vildi gera mitt besta. Hetta kundi stundum kennast tungligt, so ungur sum eg var.

Vit lærdu eisini andalig virði at kenna. Higar komu ymiskir missiónsmenn umframt Andrew Sloan og Victor Danielsen at halda møti. Eg gekk nógv á møti í hesum tíðum og kom eisini til trúgv.

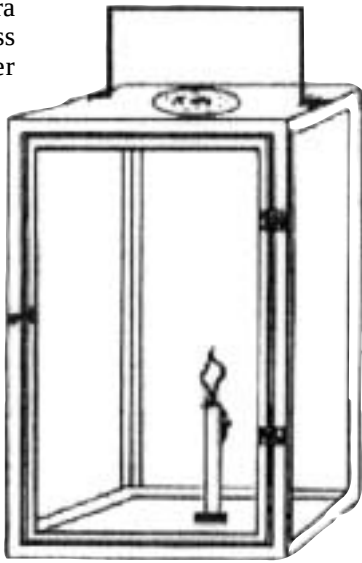
Vit høvdu gott samanhald í familjuni og vitjaðu nógv hvør annan, eins og vit hjálptu hvør øðrum.

Til skips

Sama summar, sum krígg-ið endaði, slapp eg við fyrsta "Skálaberg", sum Christian Holm Jacobsen og Kjølbro áttu saman, men eg var bert við tveir ísfiskatúrar. Tað vóru so nógvir mans um kjansirnar, at vit máttu skiftast.

Árið eftir slapp eg við sluppini "Førøyingur" hjá Dánjal Jákup í Skips-handlinum á snørisveiðu til ísfisk undir Íslandi, og vit landaðu veiðuna í Bretlandi. Hetta var hart lív. Svøvnurin gjørdist ikki meira enn 3-4 tímar um samdøgrið. Á ísfiskaveiðu vóru túrarnir jú avmarkaðir í longd, og tí mátti drívast á at fiska, meðan tað bar til fyri at fáa fiskin feskan fram.

"Flagermúsin" var hent, tá gangast skuldi úti í myrkri. Karl Johan hevur sjálvur teknað.

Á einum túri á Suðurlandinum fingur vit motorskaða. Vegna vánaligt veður vórðu øll segl repað, og lagt varð bakk út frá landi. Somu nátt gjørdist eitt rættuligt ódnarveður, og á hundavaktini fingur vit ein sjógv, sum fór við meginpartinum av skansaklædninginum. Báðir bátarnir, sum stóðu á dekknum, fóru í smildur, kappin brotnaði eisini, og sjógvur fylltist niður í lugarið. Vit máttu til pumpurnar og fingur lensað skipið. Vit sluppu inn í Vestmannaoyggjarnar, har skip, motorur og bátar vóru afturgjørd, og vit kundu halda áfram at fiska.

Á sumri sama árið fór eg við "Tórfinni" hjá Tórreiðarinum. Vit vóru fyrst á feskiskaveiðu undir Íslandi, seinni á saltfiskaveiðu við Bjarnoyinna og í Hvítahavinum, sum nú er russiskur sjógvur. Ein av túrunum fóru vit beinleiðis til Keypmannahavn at landa. Vit sigldu innanskers fram við norsku strondina. Saltfiskalastin varð seld fyri kr. 1,25 pr. kg. Minstalønin var kr. 700 um mánaðin, og hetta var

eisini avrokningin fyri hendan túrin, sum vardi í 3 mánaðir.

Fyri at sleppa á navigatiónsskúla varð kravt at hava siglingstíð við seglskipi við hjálpmotori. Tí fór eg við "Austerlitz" hjá Bartal á Strondum. Her sigldu nógvir Eiðismenn við. Á veg til Íslands gjørdust veðurvánirnar so vánaligar, at vit fóru inn í Reykjavík, og her lógu vit í 3 vikur og bíðaðu. Men vit fingur kortini túr.

Til hesar longu túrar var neyðugt at hava ein hóp av klæðum við, tí tað kundi sum so ikki vaskast á túrinum. Men Bíblían ella Nýggja Testamenti mátti eisini vera við. Onnur útgerð sum olja, salt og reiðskapur mátti takast við fyri allan túrin. Einku mátti gloymast.

Fyrr vóru oljuklæði altíð heimagjørd, og tey máttu ferniserast, fyri at vera vatntøtt. Tey luktaðu illa og vóru sera sjóverkslig at byrja við, men lukturin hvarv sum frá leið.

Vit fóru síðan til Grønlands, hagar tað vóru einir 10 dagar at sigla. Vit byrjaðu at fiska á Fiskanesbankanum, og tá tað byrjaði at gerast trongligt í lastini vegna alt saltið, vit høvdu við, fóru vit inn og lögdu fiskin upp á eini lítlati oyggj tætt við Førøyingahavnina. Fiskurin varð fòrdur í land við einum lítlum báti, og síðani varð presending lögð út yvir. Farið varð ikki út beinanvegin, tí tað var sunnudagur, og so varð farið á møti á sjómansheiminum.

Sunnudag varð ikki fiskað, og tá fingur vit altíð buding oman á døgurða. Onkuntíð fóru vit inn at landa. Hetta dámdi ikki øllum, tí hetta longdi um túrin, og tað vóru fleiri mans sum longdust. Aftan á fyra mánaðir fóru vit heim og sigldu okkum í eina grind. Tað eydnaðist at fáa ein hval, og tá var dagur í viku, at fáa feska grind og spik til døgurða.

Á skiparskúla og hitti Maritu. Síðan fór eg á skiparaskúla og tók fyrst skiparapróg og síðan longdina í 1948.

Eg fór so við "Tórfinni" sum 2. stýrimaður, áðrenn

Vegarbeiði í "gomlum døgum". Her skal borast hol til spreinging. Ein heldur borinum og hinir skiftast at sláa við sleggju.

eg tók longdina. Hana tók eg í 1949, og fór við trolaranum "Kallsevní", har skiparin var svágur mín Kristian Petersen. Meðan eg gekk á skiparaskúla, kom eg at kenna Maritu, dóttir Elspu og Tummas Justinussen í Lørvík, og aftaná fyra ár blivu vit gift tann 13. desember 1952, hóast tað var tætt við, at brúðleypið mátti avlýsast vegna eitt slíkt kavarok, at tað ikki varð koyrandi millum bygdir. Eftir sjónum var eisini ringt, men kortini fingur vit bát at sigla okkum til Fuglafjarðar, har sýslumaðurin vígdi okkum og var hetta í síðstu løtu, tí veðrið versnaði so mikið, at løtu seinni hevði hetta ikki verið møguligt. Tað vóru nógvir brúðleypsgestir, sum mátti setast aftur vegna illveðrið, men vit hildu kortini brúðleyp saman við teimum, sum vóru komin.

Fór sum skipari

Várið eftir fór eg sum skipari við sluppini "H M Stanley" úr Vág á snørisveiðu undir Íslandi í sjálvdrátti.

Agnið var sild, men so høvdu vit ein lítlan bát, ritubátin, sum skiparin nýtti til at skjóta ritur við til agn. Aftan á saltfiskatúrin varð farið á sildarveiðu við gørnum.

Eg havi bert góð minni um samstarv umborð á teimum skipum, sum eg havi verið við. Mírar royndir eru, at samstarvið er eins gott umborð, har stór manning er.

Flutti til Danmarkar. Síðan hendi tað, at vit fluttu til Danmarkar, og var hetta nakað eg ikki hevði roknað við skuldi henda. Gott eitt ár eftir, at vit vórðu gift og høvdu fingið okkara fyrsta barn, fekk eg bræv frá svági mínum Kristian í Hundested í Norðursælandi. Hann var farin niður árið frammanundan, og hann greiddi frá danskari fiskiveiðu, so sum veiðu eftir laks í Eystursjónum, veiðu við snurrivád og hemaraveiðu á sumri.

Hetta ljóðaði áhugavert, og tá vit samstundis fingur motorskaða við skipinum, eg sigldi við, skuldu vit taka stóðu. Vit gjørdur

so av at fara niður at royna. Vit búðu fyrstu tíðina hjá sváginum, inntil vit høvdu vant okkum við alt hetta nýggja.

So fór eg við einum báti úr Hundested, sum veiddi frá Thyborøn á vesturstrond Jyllands. Tá eg kom til bátin, helt eg hann siggja so lítlan út sammett við føroysk skip. Fyrsta túrin fóru vit á hemaraveiðu norðarlaga í Norðsjónum. Tað vóru brøðurnir Corneliussen, sum áttu hendan bátin eins og triggjar aðrar bátar. Teir vóru fittir at vera saman við.

Henda veiðan var nýggj og spennandi, og eftir 14 dagar komu vit heim at landa. Og vit fóru til hús í einar tveir dagar. Dagin eftir, at vit vóru heimkomnir, vóru vit bidnir um at koma heim til reiðaran at fáa avrokning, og hana fingur vit í hondina. Hetta var eg als ikki vanur við í Føroyum, og túrurin gav eins nógv og ein góð avrokning fyri ein grønlandstúr, sum vardi í fleiri mánaðir.

Seinni sama ár fór eg umborð á ein 32 t. stóran

Brúðarmynd tikin í illveðri!

Húsin í Hundested. Børnini eru Elsebeth og Thomas.

Vinnuhúsið eigur at taka tað rólíga

Vinnuhúsið hevur eina grein á síni heimasíðu um dómin í Strasbourg, har tað m.a. verður sagt:

Í farnu viku staðfesti mannarættindadómstólurin í Strasbourg, at úrvalsavtalur, ella eksklusivar avtalur, eru brot á evropeisku konventiónina um mannarættindi. Hetta er ein sera týðningarmikil dómur, ið kemur at fáa ávirkan á norðurlenska arbeiðsmarknaðin. Konventiónin er eisini sett í gildi fyri Føroyar.

Dómurin við mannarættindadómstólin handlar um tvey ítøkilig mál, har danskir einstaklingar vóru noyddir at gerast limir í einum fakfelag fyri ikki at missa síni stórv. Hetta noyddust teir, tí at sáttmálarin millum arbeiðsgevarar og fakfeløgini vóru úrvalsavtalur, ella sokallaðar eksklusivar avtalur. Slíkar avtalur merkja t.d. at limir í arbeiðsgevarafelag binda seg til bara at taka til arbeiðis limir í ávísu fakfelag, og fakfelagið bindur limir sínar bara at arbeiða hjá arbeiðsgevarum, sum eru limir í arbeiðsgevarafelagnum.

Dómurin byggir á tolking av grein 11 í evropeisku konventiónina um mannarættindi. Av fyrireikandi tilfari til hesa grein sæst, at greinin fevnir um rættin til at innlima seg í eitt felag, men ikki rættin til at standa uttanfyri eitt felag, tað ið verður kallað "negativa felagfrælsi". Síðani hevur dómstólin ávísan mun sagt, at greini eisini fevnir um tað "negativa felagfrælsi".

Eisini fleiri fakfeløg taka undir við dóminum.

Evropeiska konventiónin um mannarættindi er eisini sett í gildi fyri Føroyar. Tí er dómurin eisini sera viðkomandi hjá okkum.

Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur úrvalsavtalur við eitt nú arbeiðarafeløgini, handverkara-feløgini og S&K. Í sáttmálum hjá Føroya Arbeiðsgevarafelag merkja hesar avtalur í høvuðsheitum, at limir í Føroya Arbeiðsgevarafelag binda seg til bara at taka til arbeiðis limir í ávísu fakfelag, og fakfelagið

bindur limir sínar bara at arbeiða hjá arbeiðsgevarum, sum eru limir í arbeiðsgevarafelagnum.

Úrvalsavtalur eru ikki á almenna arbeiðsmarknaðinum. Slíkar avtalur verða settar á almenna arbeiðsmarknaðinum eftir tí grundsjónarmiðið, at allir borgarar skulu viðgerast eins.

Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at tað má standa tí einstaka virkinum og starvsfólkinum frítt at vera limur í einum arbeiðsgevarafelag ella fakfelag. Føroya Arbeiðsgevarafelag fegnast tí um dómin og felagið vil gera sítt til at verandi sáttmálar verða broyttir í trá við dómin.

Heilt aðrar umstøður í Føroyum enn í Danmark Føroya Arbeiðsgevarafelag hevur boðað frá, at tað fer at taka hetta mál upp við fakfeløgini, tá tað aftur verður farið til samráðingar.

Vit fara ikki at leggja okkum út í, hvat onnur fakfeløg gera. Men tað kann vera rætt at vísa á, at okkara viðurskifti á arbeiðsmarknaðinum eru nógv øðrvísi enn tey eru í Danmark, sum er grundarlagið fyri hesum dómi. Í Danmark hevur í fleiri ár verið kapping millum fakfeløg innan somu virkisøki.

Eingin ivi er um, at tað er tann "gamla" danska fakfelagsrørslan, sum gjøgnum sítt 100-ára stríð eigur stóran part av æruni fyri, at vilkorini hjá donskum løntakarum eru so góð, sum tey nú einaferð eru. Samstundis hava hesi feløgini bygt upp stórar skipanir og umsitingar, sum kosta nógv at reka. Hetta hevur eisini stórar útreiðslur við sær og harvið eisini høg limagjöld. Afturat hesum kemur, at danska fakfelagsrørslan so ella so hevur verið tætt knýtt at vinstravonginum í politikki, mest javnaðarflokkinum.

Hetta hevur havt við sær, at nýggj fakfeløg eru stovnað, sum kappast við gomlu fakfelagsrørsluna, og hesi nýggju feløgini hava eisini fingið góða og vaksandi undirtøku. Her er tað Kristiliga Fakfelags-

TILLYKKE med din FRIHED

Er du tvunget til at være medlem af en bestemt fagforening?

Frigheden vinder
Kristelig Fagbevægelse har vundet en sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Det var en krænkelse af menneskerettighederne, da et af vores medlemmer var tvunget til at blive medlem af en bestemt fagforening.

Pris og kvalitet
I Kristelig Fagbevægelse er vi glade for, at vi er med til at sikre din frihed. Moderne fagforeninger skal kunne konkurrere på pris og kvalitet.

Brug din nye frihed til at spare penge i Kristelig Fagbevægelse.

Meld dig ind på 70 11 22 33 eller klik ind på www.krfb.dk. Så får du både fagforening og a-kasse for kun 56 kr. om måneden.

KRISTELIG FAGBEVÆGELSE

rørslan, sum hevur gingið á odda. Hennara grundsjónarmið er, at tað skal ikki verða neyðugt hjá kristnum at fara í stríð, t.v.s. at fara í verkfall, fyri at fáa sínar sømdir. Eisini er eitt kristiligt arbeiðsgevarafelag, og hesir báðir partar skulu kunna greiða síni viðurskifti uttan stríð.

Hetta hevur fingið ta "gomlu" fakfelagsrørsluna at leggja ta kristiliga fakfelagsrørsluna undir at vera eina "gula" fakfelagsrørsla, sum nassar uppá úrslitini hjá etableraðu fakfelagsrørsluni, sum hevur stríðst fyri rættindum, sum teir kristiliga nú kunnu yvirtaka uttan størri hóvasták.

Tað eru tó ikki bert kristin, sum eru limir í kristiliga fakfelagsrørsluni, hesi eru helst í minniluta. Men tvær orsøkir eru til framgongdina hjá hesi fakfelagsrørslu. Onnur er, at kristiliga/alternativa fakfelagsrørslan verður stuðlað av teimum, sum ikki finnst í okkara fakfelagsrørslu sum í Danmark, tó undantikið okkurt stríð heldur ikki vilja stuðla

honom gjøgnum eitt høgt limagjald.

Hin bólkurin eru tey, sum eru limir í hesum nýggju fakfeløgnum fyri snøgt sagt at sleppa bíligari í limagjaldi. At so veitingarnar ikki eru hareftir, leggja tey ikki so nógv í, fyrr enn tey fáa brúk fyri teimum. Tá mugu gomlu feløgini ofta taka um endan.

Hesar grundgevingar finnast ikki í Føroyum

Vit kunnu siga, at hesar grundgevingar finnast ikki í Føroyum. Í stórum kann sigast, at fakfelagsrørslan í Føroyum er ikki politisk, í hvussu er stuðlað hon ikki ávísu flokkum. Okkara fakfeløg eru eisini munandi bíligari at reka enn tey donsku. So her verður ikki nógv at spara, um onkur skuldi havt hug at roynt tað.

Hetta er ein av orsøkunum til, at einki split finnst í okkara fakfelagsrørslu sum í Danmark, tó undantikið okkurt stríð millum feløg um, hvar eitt

arbeiðsøki hoyrir heima.

Grundleggjandi góðtaka stórt sæð 100% av føroyskum løntakarum at vera limir í einum fakfelag. Hetta kennist eins náttúrligt og at vera limur í sjúkrakassanum og við somu grundgevingum: Goldið verður fyri at verja nøkur grundleggjandi rættindini.

Seinastu 35 árin hava tíggjutúsund tals fiskimenn og sjómenn verið limir í FE. Av hesum er bert ein, sum hevur noktað at gjalda limagjald, og sum legði sak fyri at fáa tað aftur. Tað kundi viðkomandi eisini havt fingið, um hann annars hevði goldið aftur tær sømdir, sum hann hevði fingið, og sum eru treytaðar av limaskapi. Men hesum var eingin áhugi fyri. Nakað tað sama er galdandi í øðrum feløgum. Tað kann neyvan vístast á nakran sum er limur í fakfelag móti sínum vilja.

Hvat er frælsi?

Tað er av týðningi, at feløgini á arbeiðsmark-

Lýsing í donskum bløðum aftaná dómin frá Mannarættindadómstólinum. Sum tað sæst er tað eisini sparingin í limagjaldinum, sum er trumfurin.

aðinum verða varðveitt, sum tey eru. Tey tryggja stabilitetin á einum øki í samfelagnum, har nógv annað ikki er stabilt.

Hyggið bara eftir hvussu skili er í politikkinum.

Eitt slagorð í hesum máli er "frælsi". Men hvat er frælsi? Fremsta treytin fyri tí er júst, at samfelagið er skipað, eins og arbeiðsmarknaðurin er tað. Vil ein hava fullkomið frælsið skal ein halda seg fyri seg sjálvan – vera einsamallur, á sama hátt sum tann amerikanski stuttleikasiglarin, vit hittu í Vágshotni fyri nøkrum árum síðani. Hann var einsamallur umborð, meðan hann sigldi millum lond. Og hann segði í viðtali við FF-blaðið: "Tað er bert ein týðningarmikil persónur í mínum lívi, og tað eri eg sjálvur!" Og tað var rætt.

Hann hevði frælsi at gera fullkomiliga sum honum lysti.

Hevði hann havt ein afturat sær, hevði hann mist helvtina av sínum frælsi. Soleiðis er tað eisini við felagsskapi í einum samfelag. Fleiri vit eru tess meira mugu vit laga okkum eftir hvør øðrum.

Nú fjølmiðlar og politikarar royna at skúma hetta mál upp til, at tað eru fakfeløgini í Føroyum, sum eru lógbrótarar, kann hetta bert fatast sum enn ein roynd at káva útyvir tað rættarloysi, sum annars er galdandi í Føroyum, og sum eingin rættir ein finger at fáa skil á. Her er júst talan um hóttan móti persónliga frælsinum, sum víst er á aðra staðni í blaðnum.

Tað skal vera sagt, at danska fakfelagsrørslan hevur tikið dómin til eftirtektar. Danmark er nevniliga eitt skipað samfelag, har lóg og rættur verða fylgd av øllum liðum í samfelagnum, bæði politisku myndugleikunum og fakfeløgum.

49 ár síðan "Góðanes" sigldi á Flesjarnar

Fyrr í ár hava vit havt frásagnir um, tá íslenski trolarin "Egill Rauði" sigldi á land uppi á Ísafjörðinum í 1955. Tá doyði ein froyingur Sofus Skoralið úr Dali.

Knappliga tvey seinni, fyrst í januar 1957, sigldi kompaniskipið "Góðanes" á Flesjarnar, sum liggja á farleiðini Skálafjørður-Havnin. Tá doyði skiparin, tann bert 24 ára gamli Petur Hafstein Sigurðsson.

Beint frammanundan var okkara fyrsti stállínu-bátur "Vesturhavið Blíða" komin til landið, og hann fekk eina ógvusliga byrjan. Áðrenn skipið nakrantíð fór í drift, var tað við til at bjarga manningini á "Góðanesi".

Tá var ljóskastari nakað nýtt, men ein slíkan hevði "Vesturhavið". Hesin var til stóra nytta undir bjargingini, sum fór fram í myrkri. Tað var eisini ein hópur av smábátum, sum

hjálpstu til.

Henda hendingin var byrjanin til, at bjargingarfeløg vórðu stovnað kring landið. Hetta byrjaði við, at íslensku bjargingarfeløgini góvu froyingum bjargingarútgerð, sum helst ikki hevur verið í landinum, tá "Góðanes" fór. Ferðast varð tá eisini kring landið at vísa bjargingarfilm fyri á tann hátt at vekja ans fyri sakini.

Vit hava úr Íslandi fingið myndir frá hendingini frá einum av manningini sum bæði var við "Egill Rauða" og "Góðanes", nevniliga Axel S. Óskars-son. Tað kann vera hóskandi at minnst hesa hending nú vit ganga á 50. ári fyri, at hon fór fram.

Uttan iva verður minningarhald fyriskipað í samband við sjálvan dagin, men hetta fara vit at frætta meira um.

"Góðanes"

Hendan myndin varð tikin á sjómansheiminum í Havn aftaná bjargingina. Her síggjast:

Fremst f.h.: Hogni Jónasson, Jón B Jónsson, Guðmundur Sigurðsson, Magnus Skarpheðinsson, Guðmundur Helgason, Kristján Vilmundarson og Ingvar Bjarnason.

Aftast: Finnbogi Finnbogason, Axel S Óskarsson, ókendur, Guðmundur Vestmann, Emil Ásgeirsson, Jónas Hólm, froyingur, froyingur, Sigurrikur Ormsson, Gils Sveinsson, Sigurjón Jónsson.

Halldór Halldórson er eisini í hesi røð, men vit hava ikki fingið staðfest hvar.

Teir froyingar, sum vóru við "Góðanes", vóru hesir:

Ólavur Debes, Havn, Andreas Hilduberg, Fuglafjørð, Kaj Johannesen, Lórvík, Johannes H Petersen, Rituvík, Ole J Bech, Tórshavn, Anthon E Petersen, Runavík, Eivind Guðmundsson, Glyvvar.

Hvørjir av teimum eru á myndini?

Her síggja vit Flesjarnar, har "Góðanes" møtti síni lagnu. Seinni varð ein steiri settur á tær, so ein slík hending ikki skuldi endurtaka seg. Men seinni sigldi "Ólavur Gregersen" tó á Flesjarnar og gjørdist vrak.

Mynd av Norðfjørðinum á Eysturlandinum, haðani "Góðanes" kom.

www.fiskimannafelag.fo

Skipstjórin á Goðanesi fórst einn 24 skipverja er skipið sökk

Skipbrotsmenn biðu björgunar í brúnni í nær 8 klst.

Björgunarbátarnir komu að engu haldi — Gúmmibjörgunarbátar ekki á skipinu

MINN skipmanns á togaran-
um Goðanes, sem strandaði við Færeyjar í fyrrkvöld, fórst. Var hann skipstjóri á togaranum í þessari ferð. Petur Hafstein Sigurðsson, sem var aðeins 24 ára að aldri, drukknaði hann er flak Goðanes sökk skyndilega við skerfuna. Var hann þá enn á flaklini, áttán mínur minnum áðrenn, sem allur var bjargað. Var hann á togaranum að þessum tíðum.

MINN skipmanns á togaranum á Færeyjum, sem bjargað af færeyjum, sjómenninum, með aðstoð togaranum Auslættings. Skipbrotsmenn munu hafa haldið heilsuþóttu í ger frá þessum haldið með Auslættings.

ERFIÐ AÐSTADA
Eftir þessu freyðum, sem bjargað hafa frá Færeyjum af sjónlysi þessu, vörðut til aðstoða til björgunar hafa verið erfið. Þungar alder hafa verið á Skálafjörð, þó

Hinn ungi skipstjóri er Petur Hafstein Sigurðsson.

Hetta er nakað av tí sum íslensk skip skrivaðu um forlissið.

Bv. Goðanes fórst við Færeyjar í nótt.

Tuttugu og þremur mönnum bjargað við erfiðar aðstæður.

Togarin Goðanes frá Neikauptað fórst við Færeyjar í nótt. 23 mönnum af skipinu var bjargað um kl. 6.30 í morgun. Skipið strandaði á lágum Sandeyjar. Var togarinn að verkja 14 færeyja sjómenn, sem rúðir voru á skipið í vetur. 24 manna áhöfn var á skipinu og er einn þeirra saknað.

Þótt var meir, 8 í gærkvöldi björguð úr skipinu. Eftir það er björgunarmenn og sjómenn bjargað á togaranum. Tattugu og þremur mönnum bjargað af skipinu og er einn þeirra saknað.

Føroyingar við norskum trolarum

Í samrøðuni við Sverra Rasmussen í seinasta blað søgdu vit, at Niclas Hovgaard, ættaður úr Vági, var tann fyrsti, sum lærði norðmenn at veiða við trolí. Hetta er ikki heilt rætt, at hann var fyrstur. Men hann var ein undan-gongumaður í Hammerfest viðvíkjandi trolí. Hann fór til Noregs eftir krígg-ið, og eitt avrik eftir hann var eitt sokallað "Niclasar-trol". Vit vóna seinni at kunna hava eina nærri frágreiðing um Niclas.

Tað var tó langt framm-anundan, at føroyingar fóru við norðmonnum at læra teir at trola. Hetta hendi longu í 1936-37, tá fyra føroyingar fóru til Noregs við hesum endamáli. Morten Mortensen av Argjum og Jóannes Árting, ættaður av Toftum, búsitandi í Havn, fóru fyrst við trolaranum "Kelt" úr Bergen og seinni fóru teir við "Nordhav I". Hinir báðir vóru Anthon í Vík og Edvard Olsen hjá Óla Ing á Argjum. Teir fóru við einum trolara norðari í Noregi "Nordhav II".

Sigast kann, at henda royndin var sera væleydnað. Páll Nolsøe endurgevur eina grein í Dimmalætting, har umrødd verður ein samkoma fyri før-

Mortan Johan Mortensen, á Argjum, var ein av teimum, sum fóru til Noregs í 1935 at leggja norðmonnum lag á at brúka og bøta trol. Mortan hevur ikki verið bangin fyri at royna nýggjar leiðir. Sum dømi kann nevast, at hann var fyrstu ferð við trolara í 1908, og 1909-1913 sigldi hann við enskum trolarum. Í 1914 fór hann til Canada sum formaður fyri 15-16 flekjarar, sum fóru við trolara har yviri. Men vegna heimsbardagan komu teir tó skjótt heim aftur. Sum sagt frá í greinini fóru Mortan og Jóannes báðir til Noregs at læra norðmenn at veiða við trolí, og síðan við italienskar trolarar. Tað er eingin ivi um, at her hava verið talan um úrmælingar, sum longu fyri 70 ár síðani, kundu læra frá sær til útlandingar.

Jóannes Árting, ættaður úr Hoygarðinum á Toftum, var eins og Mortan sera royndir fiskimaður. Í 1911-1915 sigldi hann við enskum trolarum. Í 1922 keypti hann sluppina "Andreu", sum hann eisini førði part av tíðini. Í 1927 til 1935 var hann við "Eli", "Staksafossi", "Galatheu" og "Silver Spray", og nýtti hesi skip trol, snurruvád ella skovlvád. Síðan var tað at hann saman við m.ø. Mortan fór til Noregs at læra norðmenn at veiða við trolí. Aftaná hetta førdu teir eisini italienskar trolarar.

Jóannes var giftur við Andreu, sum er kend sum eitt av okkara fremstu konubrotum, m.a. sum forkvinna fyri Havnar Arbeidskvinnufelag, har hon "manniliga" stríddist fyri sínum limum.

oyingarnar á "Nordhav II", aftaná at teirra arbeiði var liðugt. Her verður tikið til, hvussu væleydnað hendan royndin hevur verið.

Við "Kelt" var ein ungur maður, kallaður Peter Myrseth. Hann kom í 1963 á Havnina sum skipari á tí tá nýggja norska havgranskingskipinum "Johan Hjort". Teir komu higar í samband við fund saman við norska, íslenska og russiska fiskimálaráðharrunum, sum vóru á vitjan í Føroyum. Petur kom tá

niðan at vitja Jóannes, og øll ættin hjá honum varð boðin umborð at síggja hetta nýggja skipið.

Teir báðir Morten og Jóannes hava verið rættir "ævintýrarar", tí um tað, sum teir tóku sær fyri aftaná, skrivur Páll Nolsøe: "Veturin 1937/38 var Mortan á Argjum við enska trolaranum "Catuma", men báturin, ið var í sera ringum standi, var seldur til Italia, og fekk navnið "Enrico Gismondi". Mortan var framvegis við.

Tann 24. februar fóru

Jóannes Árting og Mortan í Hvannasundi til Onglands við s.s. "Isafold", sum p/f Skipafelagið Føroyar átti. Teir skuldu vera fiskiskiparar við tveimum øðrum trolarum, sum hoyrdu til sama felag, sum átti "Enrico Gismondi". Stjórin Richardo Gismondi, var størsti fiskakeypari í Italia, og hevði hann um heystið 1937 søkt um loyvi til at hava støð í Havn fyri fimm av felagsins trolarum, sum skuldu vera mannadír mest við føroyingum. Fiskurin skuldi skipast

upp í Havn, og her skuldi felagið eisini hava salt- og kolagoymslu til trolararnar. Umsóknin fekk besta viðmæli frá Tórshavnar Býráð og øðrum, men møtti móttstøðu frá aðrari síðu, so úrslitið var, at umsóknin ikki var játtað. Hesir trolarar finga sær støð í Petsamo í Finlandi, við umrøddu føroyingum sum skiparum. Jóannes var skipari á "Anguilla".

Mortan á Argjum fórst við "Nýggjabergi" í 1942, og her mundu Jóannes og Mortan fingið somu lagnu.

Jóannes var nevniliga eisini við "Nýggjabergi", men hann kundi ikki fara við lagnutúrin, tí hann var sjúkur! Áðrenn tað var hann við "Tór 1", sum varð minusprongdur, meðan øll manningin bjargaðist. Tá var Jóannes kortini ikki við, eisini vegna sjúku. Ja, lagnan kann vera merkilig. Annars doyði Jóannes í 1968, 76 ára gamal.

DEKKARAR TIL FISKIVEIÐIEFTIRLITIÐ

3 størv sum fulltíkin dekkari og 3 størv sum ófulltíkin dekkari á skipunum hjá Fiskiveiðieftirlitinum, verða her við lýst leys.

Fulltíkin dekkari

Arbeiðið umfatir at ganga vakt, og annars taka lut í vanligum skipsarbeiði.

Førleikakrøv

- Lýkur krøvini sum fulltíkin dekkari sambært kunngerð nr. 50 frá 12. mai 1999 um sjóvinnubrov og útbúgvingarkrøv til sjófólk.
- Heilsuvátan fyri sjófólk uttan avmarkingar og skikkaður til kagtænastu.
- Trygdarskeið. Fyrimunur er við gildugum trygdarskeiðsprógvi.
- Prógvi, so sum vaktarhald, FRC, bátaforara, eldslökking, fyrstuhjálp, vinnukavari og onnur, ið eru viðkomandi fyri starvið. Fyrimunur er við gildugum prógvum.

Ófulltíkin dekkari

Ert tú ung/ungur, og hevur hug til arbeiði umborð á skipi, er hetta ein góður møguleiki. Starvstíðin sum ófulltíkin dekkari telur á sama hátt sum starvstíð við handilsskipum. Arbeiðið umfatir at ganga vakt, og annars vanligt deksarbeiði.

Setanin sum ófulltíkin dekkari er avmarkað til tvey ár.

Førleikakrøv

- Heilsuvátan fyri sjófólk uttan avmarkingar og skikkaður til kagtænastu.
- Trygdarskeið. Fyrimunur er við gildugum trygdarskeiðsprógvi.

Setanartreytir og løn eru sambært sáttmála millum Fíggiarmálaráðið og Starvsmannafelagið. Setanarøkið er Fiskimálaráðið og stovnar undir tí.

Tænastustaðurin er í lötuni Fiskiveiðieftirlitið. Størvini verða at seta sum skjótast.

Skrivlig umsókn við CV, avriti av prógvum og møguligum viðmælum, skal vera Fiskiveiðieftirlitinum í hendi í seinasta lagi 9. februar 2006 kl. 12.00.

Umsóknir skulu sendast til:

Fiskiveiðieftirlitið
Heykavegur 6
Postsmøga 347
110 Tórshavn

Nærri upplýsingar um størvini fáast við at venda sær til Fiskiveiðieftirlitið tel. 353030 og tosa við Jóannes Heimustovu, samskipara.

Lachie Robertson av Isle of Skye:

Skrivar høvuðsuppgávu – skal sammeta føroyska og skotska fiskivinnu

Vit hava havt vitjan av fiskimanni av Isle of Skye, sum nú er farin á "college", har undirvísingarmálið er gæliskt. Hetta gevur innlit í ein samleika, sum vit ikki hoyra nógv um.

Tað koma nógvir útlendingar higgar millum ár og dag. Teir koma í nógvum ymiskum ørindum. Summir hava áhuga í at kanna okkara viðurskipti fyri at sammeta tey við teirra egnu og tá talan er um fiskivinnu kemur onkur teirra framvið hjá okkum.

Eina slíka vitjan høvdu vit seinasta hósdag, tá Lachie Robertson kom inn á gólvið. Hann er lesandi og skrivar høvuðsuppgávu, har hann skal sammeta føroyska fiskivinnu við fiskivinnuna í skotska hálandinum, t.v.s. í norðara og vestara partinum av Skotlandi. Orsök in til at hetta økið er valt at samanbera við kemst eisini av, at hann júst er ættaður hagani. Hann er nevniliga av Isle of Skye, sum er ein av oyggjunum á Hebridunum ella Suður-oyggjum, sum helst er rættað føroyska heitið. Her lesur hann eisini, samstundis sum hann býr í Mallaig, sum liggur á fastlandinum, men við ferju tekur tað bert eina løtu at koma yvir á Isle of Skye.

Lachie er 46 ára gamal og er tískil eingin ársungi, tá hugsa verður um, at hann er lesandi. Men upprunaliga er hann fiskimaður og hevur havt ein útróðrarbát í mong ár; hann veiddi serliga rækjur og krabba.

Tosar mál sum tey fæstu skilja Tað forvitnisliga við Lachie er, at hann tosar gæliskt, og hann lesur á Sabhal Mór Ostaig á Isle of Skye, sum er einasti hægri skúli í Skotlandi, ið hevur gæliskt sum undirvísingarmál. Gælisk er upprunamálið í Skotlandi og Írlandi. Upprunaliga vóru

málini eins og tey norrønu málini, sum síðani hevur broytt seg, so ein fittur munur er á teimum. Gæliskt líkist ikki á nakran hátt nøkrum øðrum máli, vit kenna, og tí er tað eisini ringt at læra.

Gæliska málið hevur verið sera kroyst í mong ár. Tað eru bert eini 65.000 fólk, sum tosa gæliskt, meðan tað í Bretlandi eru 50 miljónir, sum hava enskt mál sum móðurmál. Tí er tað týðningarmiklari fyri samskipti at duga enskt heldur enn gæliskt. Gongdin er vanlig tann, at eldri fólk, sum tosa gælisk sínámillum, eiga børn, sum duga tað so dánt. Meðan aftur teirra børn als ongan áhuga hava fyri málinum. Tá skulu bert trý ættarlið til inntil málið er horvið. Málið hevur eisini nakað við samleika at gera, og tí eru tað fleiri, sum vilja halda fast um fedranna mál, so tað ikki skal fara í gloymskuna. Nú verður eisini fórdur ein politikkur fyri at varðveita málið. Gæliskt verður í ávísan mun lært í skúlunum og nakað av gæliskum hoyrist í kringvarpinum, og okkurt tíðindablað hevur onkran "viðskera" á gæliskum. Vegaskelti eru bæði á enskum og gæliskum.

Lachie er í somu stöðu, sum mong onnur við foreldrum, sum tosaðu gælisk, og hann vil varðveita teirra samleika, sum merkir, at hann í fyrsta umfari kennir seg sum gæliskan, í øðrum umfari sum skota og síðani sum breta.

Sjálvur er Lachie uppvaksin í eini lítlari bygd á Isle of Skye, sum kallast Elgol. Heima tosaðu tey gælisk, men tey dugdu

sjálvsagt eisini enskt. Lachie eigur tvey børn, og hann roynir at fáa tey at læra seg gæliskt, og tað gongur væl. Hann er giftur enskari konu, og hevur hon roynt at læra seg gæliskt, men hetta hevur verið sera trupult, og tí er tað lættari at tosa enskt heima.

Annars verður roknað við, at umleið fjórðingurin av fólkinum á Isle of Skye og har á leið tosa gæliskt.

Umrøddi skúli, sum Lachie nú gongur á, hevur einar 150 næmingar innan ymisk øki, og hann verður roknaður sum ein týðningarmikil liður í royndini at varðveita gæliska málið.

Mallaig sum ein føroysk bygd Mallaig er eitt kent pláss hjá føroyingum, hóast her bert búgva eini 1.000 fólk. Orsøkin til at føroyingar kenna hetta plássið er, at tá sildin hvarv norðanfyri í 1969, og allur sildagarnaflothin misti sitt tilverugrundarlag, fóru fleiri av skipunum til Norðurskotslands at keypa sild at salta í tunnum.

Hetta hevur Sofus Poulsen greitt frá í greinarøðini, vit høvdu um hann. Eitt av teimum týðningarmestu plássunum fyri hesari vinnu var júst Mallaig. Ta tíðina mundi ein heilt fittur partur av íbúgvunum har hava verið føroyingar.

Fiskivinnan har á leiðini hevur eins og nógvastaðni havt trong kor, og tað hevur støðugt gingið niður á bakka. Verður hugt eftir landingartølum sæst, at tey eru so at siga farin niður í helvt seinastu 20 árinum ella so.

Hetta ger tað sera

trupult at reka fiskivinnu, og er hetta kanska ein av orsøkunum til, at Lachie nú vil royna okkurt annað. Hann vónar við síni útbúgving at kunna verða lærari. Men sjógvurin hevur framvegis hansara áhuga, og hann hevur tó ikki slept sjónum.

Hann eigur nevniliga ein bát, sum hann nýtir at sigla við ferðafólki út frá Mallaig. Her eru fleiri móguleikar, tí fram við skotsku strondini er ótrúliga nógv at siggja, eisini er ein hópur av smáoyggjum. Prísirnir eru eisini rímligir, 25 pund fyri ein túr, ið tekur hálvan triðja tíma.

Føroyingar ferðast nógvastaðni, og um onkur fer framvið á vesturstrond Skotlands og hevur hug at siggja nakað meira enn vanligt, kunnu tey finna Lachie á hesi heimasíðu:

www.seaotter.co.uk

Fiskimannafelag

á leiðini

Annars eru fiskimenn har á leiðini organiseraðir soleiðis, at teir eru limir í Mallaig and Northwest Fishermen's Association, sum er skipað sum eitt útróðrarfelag, har bæði bátar og vanligir fiskimenn eru limir. Fyri alt Skotland er so eitt meginfelag fyri øll tey smáu feløgini. Trupulleikan innan fiskivinnuna í Skotlandi er felags fiskivinnupolitikkurin hjá ES, har tað tykist bert at vera ein loysn uppá allar trupulleikar, og hon er, at skipini verða upphøgð. Men hesum hava nógvir fiskimenn ikki áhuga í, tí hetta tekur burtur teirra lívsgrundarlag. Tað eru einir 100 bátar við manningum, sum eru limir í felagnum í Mallaig.

Lachie inni á skrovstovu FFs.

sum komu til Føroyar undir seinna heimsbardaga, komu av skotsku oyggjunum, og eisini úr Hebridunum. Fólkið her eigur eisini sín part í at verja fólk og føðiland. Undir fyrra heimsbardaga vóru ikki færri enn 2.000 hermenn hiðani. Í øllum bygðum eru minnisvarðar reistir um teir, sum fullu í krígunum, og í høvuðsbýnum Portree er ein minnisvarði reistur yvir 50 mans, sum doyðu í Portree og økinum rundanum.

Ein tann seinasti ferðamaðurin í 80 ára gamlari ferðamannasøgu

Vit finga eitt sera hugnaligt prát við kunning báðar vegir. Lachie fekk eisini nógv at vita um okkara fiskivinnu, teir dagarnar hann var her. Hann vitjaði nógv stovnar og persónar, sum hava kunneleika um okkara fiskivinnu.

Eitt, sum Lachie helt vera sera áhugavert, var fiskidagaskipanin. Og tá FF hevur verið við í hesum frá byrjanini, fekk hann eisini eina grundleggjandi kunning um hesa skipan, eisini um teir vansar, sum eru við henni.

Lachie fór avstað aftur fríggjakvøldið við "Lómi" hjá Skipafelagnum til Scrabster. Hann gjørdist tískil eitt av seinastu ferðafólkunum í ferðamannasiglingini hjá Skipafelagnum, sum byrjaði fyri einum 80 árum síðani.

Vit rokna við at frætta aftur frá honum, tá høvuðsuppgávan er liðug. Trupulleikin er bert, at hon verður skrivað á gæliskum! Men hann hevur kortini lovað at gera ein samandrætt á enskum.

Kanska fer henda vitjanin eisini at vera við til at styrkja sambandið millum Føroyar og hesar okkara grannaoyggjar fyri sunnan.

Hetta er hægri skúlin á Isle of Skye, har tað verður undirvíst í gæliskum.

Fiskibátar í Elgol, har Lachie er uppvaksin.

Fiskibátar í Mallaig.

Framhald frá síðu 10

Havnin í Hundested.

nýbygning hjá sama reiðarí, og hesuferð var tað á laksaveiðu í Eystursjónum. Her fiskaðu vit allan veturin, fyrri partin við línu og seinna partin við gørnum. Her var ofta buldrasligt, tí veðrið kann vera ringt har um veturin, og tað hendi meira enn so, at bátar kundu ganga burtur við mann og mús, meðan aðrir fóru runt í sjónum. Vit finga kortini væl burtur úr.

Tað hendi eisini, at tað gjørdist so kalt her, at tað snøgt sagt ikki bar til at fara út, og tá fóru vit heim til Hundested at bíða eftir, at kuldin linnaði. Tað hendi, at kuldin var heilt niður í 31 kuldastig. Tá tað var so kalt máttu gørnini koyrast í lastina, so hvørt tey vórðu drigin. Annars gjørdust tey ein ísklumpur og kundu ikki setast aftur. Tað hendi eisini, at vit máttu fara inn í Pólandi at fáa tíðna gørnini upp við dampi. Teir, sum høvdu vitjað havnirnar í Pólandi beint eftir kríggj, fortaldu, hvussu vaktarmenninir plagdu at prika beionettirnar niður í garnarúgvurnar fyrri at tryggja sær, at eingin krógvaði seg har fyrri at rýma av landinum.

Um summarið fiskaðu vit í Norðsjónum og landaðu í Grimsby.

Møttu stórum álitum Vit komu skjótt at kenna fólk í Hundested, og fólk vóru sera fitt og fyríkomandi. Vit vóru nú fallin so væl til, at eg fór at hugsa um at fáa mær egnan bát. Eg kannaði móguleikarnar, og her vóru øll sera lagalig, og eggjaðu mær at fara at byggja, og mær varð víst slíkt álit, at eg kundi rokna meg sum góðkendan í samfelagnum.

Avgerð varð tikin um, at eg skuldu byggja ein bát, sum var 25 t. og skuldi hava 75 hk Hundested motor. Tað var spennandi at byggja egnan bát, og eg

royndi meg eisini við eitt sindur av nýhugsan undir byggingini, sum t.d. at hava eina hægri lúnning enn tað vanliga. Hetta minkaði eisini munandi um vandan fyri at detta fyri borð, og tað vísti seg eisini, at hetta alt vóru batar, sum gjørdur bátin bæði rúmligari og betri, og eg fekk rós frá mongum fyri hetta. Bátarnir, sum hesin skipasmiðurin bygdi eftir hetta, vóru eftir sama leisti.

Vit yvirtóku bátin í 1958 og fóru á hemaraveiðu. Tá var manningin 4 mans. Vit høvdu tvey sildargørn, sum vit nýttu til at veiða makrel til agn, meðan línan stóð. Vit sigldu út frá Thyborøn, og her landaðu vit eisini veiðuna. Vit finga eisini onkran tunfisk. Men hesir vóru so stórir og sterkir, at eingin reiðskapur kundu halda til teir. Tunfiskarnir, vit finga, vigaðu um 200 kg, men vit finga eisini onkran sum vigaði 400 kg.

Vit fóru oftast heim millum túrarnar. Onkuntíð komu konurnar upp til Thyborøn at vitja okkum. Túrarnir vardu bert 2 vikur, og hetta tyktist at vera sera lættligt í mun til túrarnar í Føroyum, sum vardu í fleiri mánaðir. Í september fóru vit aftur til Hundested at gera klárt at fara í Eystursjógvin at veiða laks.

Vit fóru fyrsta túrin í oktober, og tað gekk so mikið væl, at vit varðveittu "skinnið á nøsini", sum man plagar at taka til, og vit kundu gjalda øllum teimum, sum høvdu latið okkum útgerð uttan nakra serliga trygd. Seinna partin av vertstíðini varð vanligt at leggja um til gørn, men hetta helt eg meg als ikki hava ráð til, og hesum greiddi eg eisini garna-virkinum Utzon frá. Men tá ið vit høvdu gjørt tveir túrar afturat við línu, finga vit boð um, at laksagørnini lógu klár. Tá høvdu teir gjørt 300 gørn

til okkara uttan nakra avtalu um, hvussu tey skuldu gjaldast. Tað var sanniliga eitt álit, sum teir vístu okkum.

Buldrasligt í Eystursjónum Tað var ikki altíð lætt at veiða í Eystursjónum. Tað hendi meira enn so, at tá vit høvdu sett flotlínuna, komu russisk herskip og høvdu hernaðarligar royndir júst har, sum vit fiskaðu. Hetta kundi hava við sær, at línan lá sundur í fleiri stöðum, og tað var strævið at fáa hana aftur. Línan kundu eisini vera slitin av farmaskipum ella øðrum fiskiskipum, sum sigldu tvørtur um hana.

Vit fiskaðu nær við russiska fiskimarkið, men vit máttu ansa okkum ikki at koma ov nær. Tað hendi, at laksaskip vórðu tikin av russum, og tað var ikki gamansleikur.

Eystursjógvurin kann vera sera ógvisligur, serliga umborð á einum 25 tonsara.

Jólatúrin í 1959 kom hann við stormi av eystri við nógvum kulda, tá vit vóru komnir á fiskileið. Vit kundi ikki byrja at fiska, men ankraðu upp mitt í eystara partinum av Eystursjónum. Vit lógu fyrri akkeri í 5 samdøgur. Sjórokið frysti til ís, og vit máttu banka ís bæði morgun og kvöld teir dagar, vit lógu fyrri akker. Í stýrihúsinum høvdu vit ein gassovn, men hann hitaði ikki so frægt, at hann kundi halda rútarnar ísfriar, so tað var kalt at ganga vakt. Konurnar ynsktu at frætta frá okkum av og á, og vit máttu bert siga, at vit høvdu tað ikki so galið, sum tað ljóðaði í veðurtíðindunum.

Vit kundu ikki fara inn. Vit vóru jú ungir menn, og fóru vit inn, finga vit ongan túr til jóla. Veðrið batnaði tó so mikið, at vit finga ein hampiligan túr.

Vit vóru heima á jólum, men beint eftir jól fóru vit

"Nordheim". H 315.

"Færø" H 314.

"Svalbard" á veg inn í Esbjerg við ídnaðarfiski.

"Nordbjerg" E 317.

nýggjan túr við línu. Á tann hátt kundu vit náa tveir línutúrar, áðrenn lagt varð um til garnaveiðu. Annars royndi eg altíð at vera heima til høg tíðirnar.

Vit sóu einaferð eitt áhugavert fyrbrigdi, nevniliga Fata Morgana. Har sum Bornholm átti at vera, sóu vit eitt heilt annað land. Vit ivaðust í, um vit vóru farnir av leið, men tá vísti tað seg at vera ein luftspegling.

Dreymurin, sum gjørdist veruleiki
So koma vit til 1960. Vit høvdu verið ein túr við laksalínu í januar og vóru farnir heim at rigga til garnaveiðu. Um náttina, áðrenn vit fóru, hevði eg ein lagnan og ófrættakendan dreym. Hann snúði seg um russarar og ásigling. Tá eg vaknaði um morgunin, hevði eg als ongan hug at fara nakran veg. Hetta segði eg eisini við konuna, og allan dagin hugsaði eg um hendan dreymin, men kom tó til tað niðurstøðu, at tað bar ikki til at leggja seg heima vegna ein dreym.

Vit fóru til Rønne og riggaðu til, men eg slapp ikki frá hesum dreyminum og ivaðist framvegis í at fara. Men so tók eg meg saman og avgjórði at loysa.

Dreymurin kom fram fyri meg hvønn dag, men fjórða dagin á túrinum – mitt á degi – hendi tað, sum eg hevði droymt. Vit høvdu drigið gørnini og høvdu ankrað upp einar 12 fjórðingar frá russiska fiskimarkinum. Tá koma tveir russiskir trolarar siglandi. Annar av teimum siglir beint inn í síðuna á okkum og rakti inn í maskinrúmið eftir at hava knúst bjargingarbátin. Vit byrjaðu beinanvegin at søkka.

Vit lótu okkum í bjargingarbeltini, men stropparnir slitnaðu fyr eitt gott orð. Fólkið fór til pumpurnar, meðan eg fór inn í stýrihúsið at kalla eftir hjálp. Vit fingi samband við okkara makkara og fingi greitt honum frá støduni. Vanliga skuldu ganga einir tveir minuttir, meðan telefonin hitaði upp, áðrenn hon kundi brúkast. Men hesu ferðina virkaði hon beinanvegin, og hetta var helst avgerandi fyri, at vit bjargaðust. Trolarin, sum hevði siglt á okkum, helt leiðina fram, og eg roknaði bert við, at okkara seinasta løta var komin. Men hóast tað hevði eg eina kenslu av, at vit fóru at verða bjargaðir, og eg føldi, at Harrin var við okkum.

Men hin trolarin hevði

Foreldrini hjá Karl Johan, Rasmus og Anna Elisabeth.

Foreldrini hjá Maritu, Tummas og Elspa saman við Eiriki og Elisabeth.

sæð tilburðin, og hann fekk bjargað okkum í allar-seinastu løtu. Russararnir, sum vit kom umborð til, vóru sera fyrikomandi, og teir góvu okkum heit klæði at fara í. Tað var ikki nógv, vit kundu prátta, men eg fekk tó greitt russiska skiparanum frá, at eg átti bátin, og tá segði onkur: "Á, kapitalistur!"

Vit vildu ikki setast av í Russlandi. Hetta var mitt undir kalda krígunum, og vit fingi greitt manningini frá, at tað vóru danskir bátar í økinum, sum vit kundu fara umborð á. Donsku bátarnir ivaðust ikki í, at "Nordheim" var farin við mann og mús. Vit royndu at veittra av dekkinum á russiska trolaranum fyri at gera vart við, at vit vóru har. Men hetta segði teimum einki, tí vit vóru jú ílatnir sum russarar. So danir veittraðu bert kurteisliga aftur. Umborð á russiska skipinum fekk eg loyvi at kalla á dansku skipini í radiotelefonini.

Hetta endaði við, at vit sluppu umborð á "Gry", sum var makkarin hjá okkum, og teir sigldu okkum teir 150 fjórðingar

inn til Rønne. Tá vit komu hagar, vóru vit møttir av nærgangandi journalistum. Eg vildi tó ikki siga annað enn, at vit takkaðu Gudi fyri eina undursama bjarging. Annars fingi vit góða viðferð og komu heim til Hundested dagin eftir í øllum góðum. Hetta er bert eitt dømi um, at dreymar kunnu vera eftirfarandi, og eg havi upplivað fleiri onnur dømi um tað sama.

Eitt dømi um hetta er annars, at mamma mín, – Anna Elisabeth, hon var systir Chr. Holm Jacobsen – ringir til sonarkonuna í Klaksvík – Janu Skorheim, gift við Jógvani – og sigur seg vera so bangna um Karl Jóhan, tí nú hevur hon droymt Rasmus, mannin hjá sær, sum var farin við "Tór II". Jana roynir sum frægast at sissa vermammuna og biður hana ikki "tosa sovorið býtt". Einar 2-3 dagar seinni komu so boðini um hendingina.

Hetta var ikki einastu ferð, at mamma droymdi mannin, og leikur fór, sum henni varð "fráboðað".

Aftur til sjós

Tá eg var komin fyri meg aftur, fóru vit til Føroyar at ferðast. Men hóast alt tað, sum var hent, kom tað ikki í okkara huga at vera verandi í Føroyum. Vit høvdu annars umhugsað møguleikan, meðan vit vóru í Danmark. Men tann vælvild vit høvdu møtt í Danmark gjørdi sítt til, at vit høvdu bert hug til at fara afstað aftur. Alt var eisini lættari í Danmark. Her var lættari at vera fiskimaður, og tað var eisini lættari at vera kona og hava húsarhald.

Tá vit skuldu til Føroyar, varð eg biðin sum skipari við einum báti á garna veiðu eftir laks í Eystursjónum. Eg tók av. Hetta var ov gott tilboð at siga nei til, men tað mátti so bíða inntil eg kom heim aftur, og tað var eisini í lagi. Eg helt eisini, at eftir eina slíka hending, skuldi ein ikki bíða ov leingi at fara avstað aftur. Vit fiskaðu á leiðunum, har vit vóru niðursigldir. Tað var ringt at byrja við, men tað javnaði seg skjótt. Vit gjørdur ein góðan túr, og eg kom heilt fyri meg aftur.

Aftan á hendan túrin fór eg at sigla við ferjunum millum Hundested og Grenå, og har sigldi eg til út á heystið, tá kendi bornholmski laksamaðurin Ole Basse bað meg føra bátin hjá sær "Silpa" komandi veturin á laksaveiðu. Hesum tók eg av.

Á sumri 1961 fiskaði eg við einum báti í Kattegat. Báturin hevði bæði damm og turrast. Reyðsprøkurnar vóru koyrdar livandi í dammin, meðan hummarin varð ísaður. Tað fekt munandi meira fyri tann livandi fiskin, men tað kundi vera torført at halda fiskin á lívi. Og eydnaðist tað ikki, var hann ikki nógv verdur.

"Færø"

Eg keypti ein 50-tonsara, sum fekk navnið "Færø". Á vegnum heim til Hundested fingi vit illveður. Vit veiddu laks við "Færø" í Eystursjónum teir fylgjandi vetrarnar. Á sumri veiddu vit nebbasildir Norðsjónum, og vit plagdu at landa í Esbjerg. Á vári 1965 fingi vit boð frá fiskamjølsvirkinum um, at framyvir sluppu uttanbiggja skip ikki at landa har.

Hetta gjørdi, at vit noyddust at flyta til Esbjerg. Víst veiddu vit framvegis í Eystursjónum um veturin, men tá vit fiskaðu í Norðsjónum, sigldu vit út frá sama plássi, har vit búðu. Hetta hevði eg ikki roynt, síðan eg búði í Føroyum, og var hetta sjálvsagt ein stórur fyrimunur.

Í 1968 royndu vit eftir laks við Lofoten í Noregi. Vit settu tá nakrar línur undir Føroyum. Men veðrið gjørdist ov gott og tá bitur laksur ikki. Hetta árið seldu vit eisini "Færø", og keyptu eitt skip sum var 100 tons við 600 hk maskinu. Hann varð kalladur "Svalbard", og við honum veiddu vit ídnaðarfisk alt árið. Her gekk ikki so væl í hond. Annað árið fingi vit spælskaða og máttu fáa nýtt spæl, og triðja árið fingi vit stóran maskinskaða, og mistu nebbasildartíðina, og var hetta ein smeytur. Fjórða árið brutu vit krumtappin á høvuðsmotorinum, og tá máttu vit skifta allan motorin og mistu 9 mánaðir. Hetta var eisini eitt bakkast, sum bert kann klárast av teimum, sum eru fíggjarliga væl fyri.

Í 1973 seldu vit "Svalbard", og saman við øðrum keyptu vit ein 200 tons nýbygning úr Svøríki, sum annars varð gjørdur liðugur á Skála. Hann fekk navnið "Barbara Trosca". Eg sigldi við

honum inntil 1979, til vit keyptu eitt skip, sum tók 220 t. av ídnaðarfiski, og fekk hann navnið "Nordbjerg". Honum veiddu vit ídnaðarfisk við inntil á heysti 1984, tá vit seldu hann vegna myrk útlit fyri veiðumøguleikum. Tá bar als ikki til at veiða uttan vanda fyri at fáa bót fyri bæði eitt ella annað.

Eg kann siga um tíðina í Esbjerg, at her tók tað ikki so langa tíð at verða viðurkendur, hvørki á landi ella á sjónum. Fiskimenninir her vóru hjálpsamir og vóru altíð til reiðar at geva upplýsingar av týðningi fyri veiðuna, sum t.d. hvar vrak vóru, har ein skuldu ansa sær væl. Eg havi bert góðar royndir at veiða saman við danskum fiskimonnnum, uttan mun til hvar tað var.

Fiskiveiðan gongur upp og niður, bæði við veiðu og prísi. Og tað er ikki altíð at fiskaprísirnir fylgja útreiðsluvøkstrinum. Eg minnst 1973, tá prísurin á ídnaðarfiski var 15 oy/kg. Men hetta var eisini prísurin á einum lituri av olju. Nú er oljuprísurin fleiri ferðir tað, sum fæst fyri eitt kg. av ídnaðarfiski.

Tað var við rættuligum sorgblíðni, at eg segði sjólvinum farvæl, tá eg ikki longur hevði skip at sigla við eftir at hava siglt í so mong ár. Men at ganga fyri einki tímði eg ikki. Tað eydnaðist mær at fáa arbeiði sum vaktarmaður hjá DFDS, sum hevur ferðamannaskip, ið sigla út frá Esbjerg. Her arbeiddi eg, til eg gjørdist 67 ár. Tað skal sigast, at tað var ikki fyrr enn eg kom at arbeiða hjá DFDS, at eg fekk regluligar ferjur. Tey fyrru árin sigldi eg við hvønn einasta túr, og tað var ikki fyrr enn seinni, at eg kundu fáa mær onkran frítúr. Aftaná DFDS arbeiddi eg í nøkur ár sum vaktarmaður hjá Esvagt.

Kærleikin til føðilandið hevur altíð fylgt mær, hóast eg havi búð so mong ár í Danmark, og tá eg eri í Føroyum kenni eg meg sum heima. Tá føroysku andaligu sendingarnar byrjaðu frá Monte Carlo í 1962, lurtaði eg ofta eftir teimum, tá eg stóð einsamallur í stýrihúsinum. Tá var tað sera hugaligt at hoyra sendingar á sínum egna móðurmáli.

Vit fingi 5 børn, 3 synir og 2 døtur. Síðani eru 11 barnabørn og 2 langababørn komin afturat. Tað hevur gingist okkum øllum væl, og vit eru takksom fyri at hava havt eitt gott lív – bæði í Føroyum og í Danmark.

Kávalótir hjá Degi og Viku

Tað er sjáldan, at ein hevur sæð eitt so greitt dømi um kávalótir, sum tann møguleiki Dagur og Vika hevur givið siggjarunum at kunna siga sína hugsan um tær ymsu sendingarnar. Harvið skulu vit eitast at fáa møguleika fyri at hava eina rimiliga ávirkan á tað, sum verður sent.

Hetta kann bert vera fyri rættiliga at káva útyvir tað, sum vit øll vita. Nevniliga at tey eftir egnu meting professionellu tíðindafólkini eru so sjálvrættvís, at tey sum hava eina aðra hugsan enn tey, um hvat er røtt tíðindi, verða roknaðir sum reinir kettarar.

Hetta er ein eginleiki, sum er generelt galdandi fyri journalistar, men tað er so nógv verri í Føroyum enn aðrastaðni. Í Danmark kann tó hóast alt henda, at tíðindi verða afturtikin ella rættað. Men hetta kemur als ikki fyri í Føroyum. Vit hava nevniliga royndir av báðum.

Royndin úr Danmark stavar frá TV2 málinum í 2004 um skatta- og inn-tøkuviðurskipti hjá fiskimonnum. Víst stóð nógv á, men teir bakkaðu so.

Gott prógv: Tíðindini um tilfeingisskattin Her skal bert takast eitt dømi fram um Dag og Vika. Seinasta heyst hevði DV eina røð av tíðindum, har boðskapurin var, at landskassin kundi lættliga fáa fleiri hundrað milliónir árliga í eykainntøkum við at leggja gjald á avreiðingar hjá skipunum, fyrst og fremst teimum sum fiska undir Føroyum. Tað var bert at áseta eitt prosent, so fossaðu pengarnir inn í landskassan!

Grundarlagið fyri hesi

Tað kann í hvussu er staðfestast, at Dagur og Vika eins lítið og nakar fjølmiðil hevur nakran sum helst áhuga fyri sjónarmið hjá øðrum enn sínum egnu.

tíðindi var ein samrøða við formannin í búskaparráðnum vísandi til royndir í Íslandi og Noregi.

Grundað á hesi tíðindi varð sjálvur lögmaður hál- aður í útvarpsstovuni, har hann "sjálvandi" segði seg stuðla einum slíkum inn-tøkumøguleika í ein trongdan landskassa. Ein beinleiðis avleiðing er annars, at lögmaður hevur lagt seg úti arbeiðið hjá nevndini, sum endurskoðar lógina um vinnuligan fiskiskap fyri at fáa nevndina at taka hetta upp!

Okkara kanning vísti eina heilt aðra mynd Vit hildu, at hetta ljóðaði nú nóg so einfalt, og vit fóru tí at kanna málið. Úrslitið av hesum kanningum stóð í FF-blaðnum nr. 351 og nr. 352. Tað er eisini endurgivið í okkara ársfrágreiðing. Her er gjølla og sakliga greitt frá tí,

sum kundi sigast um eitt slíkt gjald í umrøddu londum.

Um tað verður milt sagt, kundi út frá hesum staðfestast, at tíðindini í DV um gjald av tilfeingisrentu til landskassan vóru sera ófullfíggað. Eins væl kann sigast, at talan var um eina sera grova villleiðing við manipulationum, har endamálið var at snøgga tíðindini til eina frammanundan gjörda yvirskrift, sum alto einki grundarlag var fyri.

Tað skal tó sigast, at DV kundi hava verið í góðari trúgv, um journalisturin hevði fingið skeivar upplýsingar, hóast tað er uppgávan hjá tíðindamnni at eftirkanna síni tíðindini, serliga tá tey vóru so "stór" sum her var talan um.

DV ongan áhuga fyri røttu upplýsinginum Um hetta var so, vildu vit

gera DV tann beina at senda teimum umrøddu FF-bløð, sum í hvussu er skapti meira javnvág í umrødda tíðindaflutning. Um Dagur og Vika veruliga er so móttakiligt fyri røttum tíðindum, sum teir nú lástast at vera, so høvdu teir væl tikið málið upp aftur og fingið ta javnvágina í, sum greitt manglaði.

Men hetta hevði so púra ongan áhuga hvørki hjá DV ella hjá nøkrum øðrum fjølmiðli sum allir fingi okkara frágreiðing. Tí standa hesi villleiðandi tíðindi framvegis óbroytt. At javnvág er í, er bert FF-blaðnum fyri at takka. Men tey, sum ikki lesa blaðið, eru framvegis eins grovt villeidd í hesum máli av einum almennum tíðindastovni, nevniliga Degi og Viku.

Eingin skal halda at hetta mál er nakað eindømi.

Tíðindaskriv frá Ættleiðingafelagnum

Meiri vitan um ættleidd og ættleiðing

Fakfólk og foreldur kunnu fáa meiri at vita um ættleidd og ættleiðing. Tað er Ættleiðingafelagið, sum saman við DanAdopt skipar fyri tveimum kunnandi fundum um hesi viðurskipti. Við á fundinum verða umboð frá Danadopt: Lars von der Lieth, lektor og autoriseraður psykologur, Marianne Wung-Sung, heilsufrøðingur og Mette Garnæs, sosialráðgevi.

Fyrri fundurin er ætlaður fakfólki, sum í arbeiði sínum á einhvønn hátt hava við ættleidd at gera - á dagstovni, í skúla ella aðra staðni. Hesin fundurin verður fríggjadagin 20. januar kl. 13-17 í Lærarskúlahøllini. Á fundinum fara umboðini fyri DanAdopt at greiða frá um vanlig viðurskipti og støður, har ein sum fakfólk eigur at verða opin yvir fyri møtinum við fólk við eini serstakari baggrund, ið kann hava týðning fyri tann einstaka.

Seinni fundurin vendir sær til foreldur at ættleiddum og verður á Hotel Hafnia leygardagin 21. januar, kl. 19. Her er tað serliga PAS (Post Adoption Service), sum ætlanin er at viðgera.

Meiri fæst at vita um fundirnar á heimasíðuni: www.aettleiding.fo

Tilmelding er á telduposti: amp@post.olivant.fo. Kostnaðurin fyri fundirnar er 50 kr. Gjaldast kann við dyrnar ella upphæddin kann flytast á bankkonto 9181-1412991 í Føroya Sparikassa, saman við upplýsing um navn.

Vit hava útgerðina

- Flóttitrol
- Snurpunótir
- Botntrol
- Aliútgerð
- Rækjutrol
- Annað

VÓNIN

Høvuðsskrivstova:
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 474 200
Telefax 474 201

Tórshavn:
Vestara bryggja 12
100 Tórshavn
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

info@vonin.com - www.vonin.com

6
ESBJERG

JyskeVestkysten | onsdag 11. januar 2006 | ESB

TV-Avisen trækker i land

MEDIER: TV-Avisens nyhedsdirektør giver sig på et enkelt punkt og lukker sagen om TVA's indslag dagen før kommunalvalget.

Ein slík yvirskrift er fullkomiliga óhugsandi í einum føroyskum blaði. Eitt prógv fyri hesum er lýst í hesi greinini.

Ørur tíðindaflutningur

Sigast má, at tíðindaflutningurin seinastu mánaðirnar hevur verið fullkomiliga ørur. Tað fullkomiliga dominerandi evnið hevur verið "samkynd", hóast tað ikki komið nakað sum helst fram um, at hesi eru fyri nøkrum rættarligum vanbýti í samfelagnum. Tað tykist, sum at tað er aktørar á hvør sínum póli, sum hava áhuga fyri at dyrka hetta mál fyri at profilera seg sjálvan

og sína egnu sak. At hetta samb. meiningsskanningum hevur verið til skaða fyri hugburðin í samfelagnum mótvægis teim samkyndu er ein onnur sök.

Samstundis verða verulig mál av týðningi stórt sæð ikki tikin uppá tungu. Ein skuldi trú, at spurningurin hvørt stýrisskipanarlógin er brotin ella ikki, sum pástaðið av lögtingsformanninum, skuldi verið eitt sera stórt mál,

sum varð kannað og viðgjørt út í æsir. Men hetta er eftir øllum at døma ikki so spennandi sum tey samkyndu!

Tað rættarløysi hjá borgarum, sum vit hava staðfest í almennu umsitingini og sum eisini er lýst í blaðnum í dag, skuldi verið ein størri trupulleiki hjá t.d. javnaðarflokkinum, enn ein, víst óheppin, útsøgn hjá tingmanni, sum neyvan fer at hava praktiskan týðning.

Men hesum hevur flokkurin als onga áhuga fyri, hóast ein skuldi vænta av einum javnaðarflokki, at hann stóð fyri lóg og landaskil.

Tað er í lagi, at flokkurin hevur áhuga fyri rættindum hjá teimum samkyndu. Men hvat við okkum øðrum?

"Okkara maður" í Italia:

Tá Toscana gekk á odda við at seta úr gildi deyðarevsing

FF-blaðið hevur samband við fólk ymsastaðni í heiminum, sum tað eisini sæst í blaðnum, seinast við frásøgn frá politisku støðuni í Ísrael. Eitt av heimildarfólkum blaðsins er italiумаðurin Gianfranco Contrì, sum í 2004 gjørdi tað bragd at leggja fram eina italienska-føroyska orðabók, sum hann hevði skrivað. Júst Gianfranco er eitt gott dømi um, hvussu stóran týðning tað hevur, at vit taka væl ímóti útlendingum. Hann kom til Føroya í 1982 og ætlaði bert at steðga nakrar dagar. Hann fór inn í ein bókahandil og spurdi eftir eini italskari-føroyskari orðabók, men hon var ikki til. Onkur segði tí við hann, at hann kundi jú bara gera eina sjálvur! Tað gjørdi hann eisini, og hann kom tískil at steðga á í Føroyum, til orðabókin var liðug – gott 20 ár seinni. Hetta er ein framúr søga um, hvussu okkara lítla land kann verða sett á heimskortið, og hetta eigur Gianfranco stóran heiður fyri.

Her leggur Gianfranco sína orðabók fram á Fróðskaparsetrinum í august 2004. Saman við honum eru mamman og bróðursonur. Seinni fekk hann M.A. Jacobsens virðisløn fyri avrikið.

Ein slíkur maður átti í hvussu er fingið ta sømd, at hann fekk frið at vera verandi í Føroyum, um hann hevði hug til tess, so hann kundi fingið móguleikan at givið Føroyum enn meira okkum til gagns. Men soleiðis virkar skipanin ikki! Tá hann var liðugur við orðabókina, hevði hann ikki longur loyvi at vera í Føroyum, og mátti flyta aftur til Italia. Hann hevur framvegis samband við Føroyar, og hann fær vitjan av føroyingum, sum hann kennir, og sum koma á hesar leiðir, og teir eru eisini vælkomnir. Eisini heldur hann FF-blaðið, sum honum dámar sera væl at lesa, og sum er ein kærkomin heilsan úr Føroyum aðru hvørja viku. Gianfranco hevur sent okkum hesa áhugaverdu frásøgnina um, tá hesin parturin av Italia, sum kanska fyrsta land í heiminum, avtók deyðarevsing og píning av fangum fyri 220 árum síðan. Gianfranco greiðir frá:

Eg skal greiða frá eini hending, sum eg vóni kundi verða áhugaverd fyri tykkum at hoyra um.

Eg búgvi í einari lítlari bygd í Appenninafjallunum. Hetta er mitt millum Podalin og landspartin, sum kallast "Emilia e Romagna" norðanfyri, har ið Bologna er høvuðsstaðurin, og landspartin "Toscana" sunnanfyri, har ið Firenze er høvuðsstaðurin. Hetta er nakað norðanfyri Rom. Undan 1861, tá ymisk ríki vórðu sameind í eitt felags ríki Italia, var markið millum tvey av ríkjum nærindis okkara bygd. Annað var "Ducato di Modena" sum heimbyggin hjá mær var ein partur av, og hitt var "Granducato di Toscana". Nakrar kilometrar hiðani er ein bygd, ið enn ber navn ið "Dogana", sum á ítalskum merkir "Toll(mark)". Hetta gevur okkum fjallabúgvum í Appennino Tosco-Emiliano møguleika lættliga at hava samband við fólk ið báðu megin hesi fjøll, og hetta samband er mentanarligt, búskaparligt og ... matligt, t.v.s. tá talan er um matgerð.

Eg vil fegin greiða frá nøkrum, ið hendi síðst í november mánaði sunnanfyri okkum uppi í fjallunum í ítalska landspartinum "Toscana". Her var

minningarhald hildið – sum á hvørjum ári – fyri at hátíðarhalda, at tann 30. november 1786 var deyðarevsing og torturur sett úr gildi í Granducato di Toscana. Hetta hendi umleið trý ár undan fronsku kollveltingini, og var hetta kanska fyrsta ríki í heiminum at taka slíkt stig.

Tað var Granduca Pietro Leopoldo I, ið ráddi í Toscana frá 1765 til 1790, ið

tók hesa avgerð, og gálgar og torturamboð vórðu brend á báli.

At taka deyðarevsingin av í Toscana ríkinum var eitt úrslit av "upplýsingartíðini" í ítalsku 18. øld. Í 1764 hevði Cesare Beccaria, ein lögfrøðingur úr Milano, skrivað bókina *Dei delitti e delle pene* (Um brotsgerðir og revsingar), har ið rithøvundurin tekur til orðanna ímóti deyðarevsingin.

Hann sigur, at við hesari revsing fremur ríkið sjálvt dráp fyri at revsa eitt dráp, og hetta kundi ikki vera rætt.

Tað lögna var, at meðan hetta hendi í Toscana, helt deyðarevsingin fram í grannaríkinum "Stato della Chiesa", "Kirkjuríki" ella pávaríkið. Deyðarevsingin helt fram her so leingi, sum hetta ríkið var til. T.v.s. framtil 1870, tá ið pávin tapti kríggið móti

konginum av Piemonte, ið gjørdi Róm til høvuðsstaðin í tí tá nýliga sameinda ítalska ríkinum. Seinni fekk pávin so Vatíkanið aftur sum eitt serstakt land.

Tá tit koma úr Føroyum til Firenze í Italia, kann minni um hesa hending siggjast. Beint við Galleria degli Uffizi, heimskenda myndlistasavnið, har tað finnst listaverk av Michelangelo, Leonardo, Botti-

celli og nógvum øðrum listamonnum liggur Dogana av Palazzo Vecchio, ráðhúsið í Firenze, sum er ein onnur týðningarmikil ímynd av okkara ítalsku mentan. Her er sett ein marmorpláta við hesum teksti:

"Per memoria della Toscana felicità quando Pietro Leopoldo con legge de' 30 novembre 1786 la pena di morte, la tortura [...] cancellò per primo in Europa dalla vecchia legislazione"

Hetta merkir:

"Til minnis um ta gleðiligu hending í Toscana, tá ið Pietro Leopoldo við lóg frá 30. november 1786, sum tann fyrsti í Europa, tók deyðarevsingina, torturin [...] úr gomlu lóggávu."

Vit takka Gianfranco fyri hesa frásøgn, sum lýsir, at tað eru í dag framkomin lond, sum eru meira enn 200 ár aftanfyri Toscana á hesum økinum.

Vit vóna at frætta aftur frá Gianfranco á einum øðrum sinni.

Tað var Cesare Beccaria, 1738-1794, sum við bók síni **Um brotsgerðir og revsingar**, sum gav íblásturin til avtøku av deyðarevsing og píning av fangum.

Kongurin Pietro Leopoldo, sum framdi hesa eftir tíðini kollveltandi nýhugsan, er inntil víðari 326 ár frammanfyri George W. Bush.

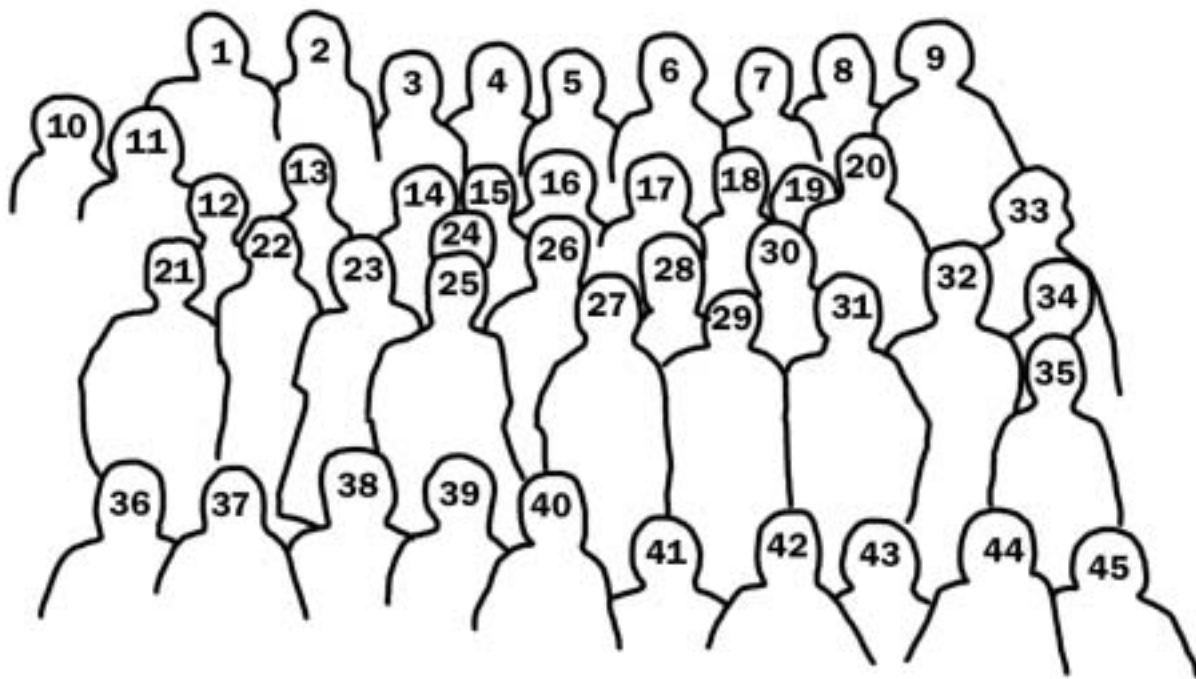
Sunnudagsskúlabörn í Gøtu umleið 1925

Tað finnast nógvar forvitnisligar gamlar persónsmyndir í nógvum heimum kring í landinum. Tí ræður um at fáa sett navn á fólkini á hesum myndum, so hesi kunnu staðfestast meðan tíð er. Ein

slík mynd er henda myndin av sunnudagsskúlabørnum í tí tá nýggja missiónshúsinum Bethania í Gøtu, og er myndin frá tíðini, tá missiónshúsið var nýbygt. Tað er nú eydnast 90 ára gomlu Onnu í

Jákupsstovu saman við øðrum gøtufólki at fáa sett navn á tey flestu av børnunum. Tað kann vera, at okkurt mistak er gjørt. Tí slepst ikki undan, men sum heild er hetta rætt. Hevur onkur við-

merkingar vilja vit fegin frætta. Tað eru bert gentur á hesi myndini. Tað sigst eisini at vera ein mynd av dreingjunum. Hana fáa vit kanska seinni.

1. Ebba Gregersen, hjá Andreas Petur í Guttastovu, Syðrugøta.
2. Kathrina Joensen, í Frammstovu, Norðragøta.
3. Petra Gregersen, í Guttastovu, Syðrugøta.
4. Fía Gregersen, í Guttastovu, Syðrugøta.
5. Olea Zachariassen, í Jákupsstovu, Norðragøta.
6. Kathrina Sofía Poulsen, hjá Jákup Andr á Mýruni, Syðrugøta.
7. Olivia Hansen, hjá Nelli, Leirvík.
8. Maria Hansen, á Fløttinum, Syðrugøta.
9. Hansina Mikkelsen, í Súnastovu, Norðragøta.
10. Elly Jacobsen, á Teigum, Syðrugøta.
11. Lisa Malena Vík, á Mýruni, Syðrugøta.
12. Karin Gregersen?, hjá Andreas P. í Guttastovu, Syðrugøta.
13. Elken Jacobsen, hjá Benadikt, Syðrugøta.
14. Signa Mikkelsen, hjá Jóannes hjá Mikkjali, Syðrugøta.
15. Torgerð Thomsen, hjá Godtfred, Syðrugøta.
16. ?
17. Alma Hansen, á Fløttinum, Syðrugøta.

18. Frida Thomsen, hjá Bergittu og Sámál J við Gil, Norðragøta.
19. Helga Gregersen, hjá Andr. P., Syðrugøta.
20. Hildigarð Hansen, á Fløttinum, Syðrugøta.
21. Sunneva Gøthe, á Fløtti, Norðragøta.
22. Hannimia Jacobsen, á Skansa, Syðrugøta.
23. Lydia Hansen?, hjá Hansi, Gøtugjógv.
24. ?
25. Michala Mikkelsen, hjá Hansinu hjá Mikkjali, Syðrugøta.
26. Marsanna Hansen, hjá Jóhannes Jakku, Gøtugjógv.
27. Bina Bønes, hjá Sofus hjá Maljari, Gøtugjógv.
28. Simona Hansen, á Rætt, Syðrugøta.
29. Gunnhildur úr Konoy, hjá Símun P., Gøtugjógv.
30. Marsanna Lervig, á Kletti, Norðragøta.
31. Thomasia Zachariassen, í Jákupsstovu, Norðragøta.
32. Julina Hansen?, hjá Hans, hon doyði ung, Gøtugjógv.
33. Johanna Mikkelsen, hjá Mikkjali, Syðrugøta.
34. Semaý Hansen, í Pállstovu, Norðragøta.

Fulltrúi hjá Løgtingsins umboðsmanni

Í sambandi við barsilsfarloyvi er eitt tíðaravmarkað starv sum avloysari fyri fulltrúa hjá Løgtingsins umboðsmanni leyst at søkja. Starvið verður sett skjótast gjørligt fyri tíðarskeiðið fram til 31. des. 2006.

Embætið

Umboðsmaðurin, ið virkar sambært løgtingslóg nr. 60 frá 10. mai 2000, fór undir virksemini sítt 1. mai 2001. Uppgávan hjá umboðsmanninum er at hava eftirlit við almennu fyrisitingini undir heima-stýrinum, herundir at viðgera klagur frá borgar-unum um avgerðir v.m. Á skrivstovuni starvast dagliga umframt umboðsmannin, tveir lögfrøðiligir ráðgevar og ein skrivstovufulltrúi.

Uppgávarnar

Arbeidsuppgávarnar verða í høvuðsheitum:

- fyrireiking og viðgerð av innkomnum klagum
- uppgávur í sambandi við eftirlitskanningar av málsviðgerðini á útvaldum økjum, og
- kunningarvirkssemi um fyrisitingarlig evni og um virkseimið hjá umboðsmanninum.

Talan er um eitt rættiliga avbjóðandi starv í tøttum samstarvi við umboðsmannin.

Setanartreytir

Tann, sum settur verður, skal hava prógv sum lögfrøðingur. Stórir dentur verður harumframt lagdur á royndir eftir lokna útbúgving, og er tað ein fyrimunur, um viðkomandi hevur starvsroyndir innan almennu fyrisitingina.

Lønin er sambært sáttmála millum Fígggjarmálaráðið og Búskapar- og Lögfrøðingafelag Føroya. Møguleiki er fyri setan sum ráðgevi, um førleikin og royndirnar eru til tess. Tann, sum settur verður, má tola móguligar broytingar í arbeidsuppgávunum.

Umsóknir

Umsóknir við avriti av prógvum v.m. skulu verða umboðsmanninum í hendi í seinasta lagi mána-dagin 6. februar, kl. 12. Adressan er:

Løgtingsins umboðsmaður

Taðagøta 43 · Postsmoga 2008 · 165 Argir

Allar umsóknir verða viðgjørdar í trúnaði. Nærri fæst at vita um starvið við at venda sær til Sólju í Ólavsstovu, umboðsmann ella Johnhard Klett-heyggj, ráðgeva á tlf. 358500.

FF-blaðið
www.fiskimannafelag.fo

35. Simona Mikkelsen, hjá Poul Amaliel, Syðrugøta.
36. Oluffa Poulsen, hjá Jákup A á Mýruni, Syðrugøta.
37. Frida Poulsen, hjá Jákup Andr. á Mýruni, Syðrugøta.
38. Nancy Hansen, á Fløttinum, Syðrugøta.
39. Anna Zachariassen, í Jákupsstovu, Norðragøta.
40. Hanna Gregersen, fyri oman Oyrana, Syðrugøta.
41. ?
42. Borghild Husgaard, hjá Líggjasi, Syðrugøta.
43. Dora Gregersen, í Guttastovu, Syðrugøta.
44. Karin Mikkelsen, hjá Jóannesi, Syðrugøta.
45. Frida Thomsen, har Niðri, Syðrugøta.

Systrar eru nr:

1, 12, 19 – 3, 4, 43 – 5, 31, 39 – 6, 36, 37 – 8, 17, 20, 38 – 14, 44 – 23, 32.

Meðan stjórnmálanevndin skríður:

Tilætlað rættarloysi í politiskt/umsitingarligu skipanini!

Sum rættiligr sjeysovarar vaknar stjórn málanevndin nú enn einaferð upp úr svøvni og boðar frá, at hon er vakin, og skal enntá hava fundir fyri at kunna "fólkið" um tess arbeiði, so tað skal kunna taka avrikið hjá nevndini at sær, tá tað einaferð kemur.

Sæð frá okkara sjónarhorni kann tað sigast at vera rættiliga mótstríðandi, at "fólkið" skal fáa ta fatan, at tað verður arbeitt við at fáa skipaði stjórnar- og rættarviðurskipti í landinum, samstundis sum politisk parturin í hesum arbeiði beinleiðis arbeiðir ímóti hesum endamáli.

Vit hava víst á ótrúliga mong dømi um, at tann vanligi borgarin í Føroyum er fullkomiliga rættarleysur. Ein fortreyt fyri einum rættarsamfelag er fyri tað fyrsta rættartilvitan, á donskum retsbevidsthed, og hetta merkir, at tað ein skipað mannagongd í málsviðgerðum, og ikki minst í teimum, sum hava við borgaran at gera. Ein slík mannagongd skal so enda við eini niðurstøðu, sum er grundað á lóg og rætt. Hetta er eitt øki, sum ikki er so mikið sum tikið uppá tungu í tí grundlógararbeiði, sum er farið fram.

Vit hava bæði í hesum blaði og undanfarnum bløðum tikið eitt einstakt mál burtúr sum lýsing av teimum royndum, sum vit hava av almennu umsitingini. Talan er um eitt skattamál um skattning av vistarhaldi hjá sjófólki. Hetta mál er útgreinað í blaði nr. 355, og kann tað finnast á okkara heimasíðu. Í blaðnum í dag er greitt frá kærumálinum, sum til fulnar váttar ta lýsing, sum vit annars hava havt av málinum.

Samanbering millum rættarfatan í Danmark og Føroyum í hesi grein skal verða víst á munin millum ta rættar-

Løgmannsskrivstovan skipar fyri ráðstevna við endamálinum at bota um fyrstingina. Men tað eru bert tey sum eru ímynd av galdandi skipan, sum eru við á hesi ráðstevnu. Her er ikki skuggi av umboðan frá teimum borgarum sum veruliga hava royndir av umsitingini, og sum høvdu kunnað fortalt um, hvussu "brúkarin" upplivir almennu umsitingina. Hetta virkar ikki nakað serliga framatrættað.

Tað fer at táttá í einum ári síðan hesa ráðstevnu um at bota um umsitingina. Vit kunnu bert staðfesta, at her er ikki hendur tann minsti bati, heldur er tað hinvegin.

trygd, sum ein danskur borgari hevur í mun til tann føroyska. Her kunnu vit vísa til danskan litteratur um hetta evni. Í Danmark eru niðurskrivaðar greiðar mannagongdir, sum borgarin hevur at halda seg til. Í Føroyum eru ong ar mannagongdir ásettar, og tí ger umsitingin júst sum tað passar henni.

Fyrst skal takast eitt brot úr grundgevinginum í "Jógvan S" dóminum. Her varð m.a. sagt:

Hertil kommer, at sagsøgte (Fiskimálaráðið) annullerede en afgørelse, der var til gunst for sagsøger, uden at inddrage modstående hensyn i overvejelserne, selv om det i en sådan situation påhviler en offentlig forvaltningsmyndighed at overveje, om der findes særlige omstændigheder, der kan tale mod en annullation (t.v.s. afurtøka av fiskiloyvi).

Her verður við øðrum orðum sagt, at tá eitt slíkt mál um rættindini hjá borgarum skal viðgerast í almennu umsitingini, so skal

serligt atlit takast til viðurskipti, sum eru til fyrimuns fyri borgaran í viðgerðini. Hetta var ikki gjørt í hesum máli, og tað er heldur ikki gjørt í umrødda skattamáli ella annars í øðrum viðurskiptum, sum vit hava havt við almennar myndugleikar.

Fagligt etiske principper

Í 1993 gav danska felagið hjá lögfrøðingum og búskaparfrøðingum DJØF út ein rit, sum kallaðist "Fagligt etiske principper i offentlig administration", og er hetta rit eitt úrslit av arbeiðinum hjá einum arbeiðsbólki.

Her eru mong áhuga-verd sjónarmið, sum vildu verið viðkomandi hjá okkum, um vit eins og danir høvdu havt eina fasta mannagongd fyri málsviðgerðir.

Vit taka nøkur brot burtúr úr danska tekstinum og tilskila hvørjar okkara royndir eru.

...arbejdsgruppen anbefaler specielt, at myndighederne viser stor åben-

hed med hensyn til vurderinger af sager med henblik på rettelse af fejl med henblik på tilvejebringelse af alternative løsninger, der er mere acceptable for den private part.

At rætta mistøk er púra óhugsandi fyri ein føroyska umsiting. Í umrødda málið er **einasta** endamál at halda fast um tey greiðu mistøk, sum er gjørt í umrødda máli.

...at myndighederne i forbindelse hermed (málsviðgerð) søger dialog med borgerne om behovet for ændringer.

Dialogur við borgaran er heilt uttan áhuga. Vit vísa aðra staðni til eina ráðstevnu, sum løgmannsskrivstovan skipaði fyri 2. mai við tí endamáli at **"betra umsitingina"**. Her var ein hópur av fólki, men tey vóru øll frá "systeminum". Her var eingin sum umboðaði "borgaran". Og nú meira enn eitt hált á aftaná kann staðfestast, at tað er ikki rættur ein fingur fyri at bota um umsitingina.

Borgerne skal af de offentligt ansatte kunne forvente en saglig, kompetent og hensynsfuld behandling, som afspejler loyaliteten over for politikerne og over for den forfatningsmæssige orden, som både politikkere og ansatte er underlagt. Det kræver ikke alene loyalitet over for de aktuelle politiske rolleindehavere, men også en respekt for de værdier af retlig og politisk karakter, som vore forfatning byder på, herunder selve respekten for loven.

Hesar reglur vísa ein heilt annan hugburð enn tann sum føroyski borgarin upplivir.

Forholdet til borgerne Det påhviler altid forvaltningen at føre bevis for sin adkomst til at gribe ind overfor borgerne. Det kræver som et minimum, at indgrebet har hjemmel i en af Folketinget vedtaget lov.

At forvaltningens ansatte også i øvrigt skal overholde lov og ret og respektere retssikkerhedens idé.

Tað er prógvað í hesum máli, at hendan reglan er heldur ikki hildin.

Oplysninger som gives til borgerne... skal være rigtige og så vidt muligt fyldestgørende. De ansatte bør herved bestræbe sig på at sikre, at der ikke gives vildledende oplysninger eller forties oplysninger af væsentlig betydning for den sag, oplysningerne angår.

Det er en selvfølge, at offentlige ansatte ikke må give eller medvirke til, at der gives positivt urigtige oplysninger. De har pligt til at undersøge oplysningernes holdbarhed, og der må i væsentlige spørgsmål stilles ganske strenge krav hertil.

Tað er próvfast, at tað einasta, sum umsitingin

hevur gjørt í málinum, er at grugga fakts í málinum fyri at kunna ávirka úrslitið tann vegin.

...at forvaltningen udtrykkekligt kommenterer de relevante synspunkter, som parten har fremført...

Hóast rúgvismikið brævaskipti í málinum eru ikki viðmerkingar gjørdar til eina ta einastu av okkara væl undirbygdu grundgevingum.

Visión 2015 og veruleikin 2006

Ein samandrættur av hesi grein er stutt sagt, at í teirri fyri borgaran týðningarmiklu skattaumsiting, er støðan tann, at her finst eingin skipað mannagongd, tá tað snýr seg um málsviðgerðir. Men verður hugt eftir tí, sum er galdandi í Danmark, so eru tær reglur, sum eru galdandi har, ímyndin av góðum umsitingarsíði. Vit hava kunnað staðfest, at hesar reglur verða allar brotnar í okkara egnu fyrsting. Og úrslitið er eisini eitt rættarloysi, har borgarin hevur sera lítlan móguleika fyri at fáa sín rætt.

Tað kann staðfestast, at viðurskipti sum hesi, hava ongan áhuga hjá teimum sum so ella so hava ábyrgdina. Løgmaður tosar um 2015, men hann hevur ongan áhuga fyri tí sum hendir í 2006, hóast hann burdi vita, at tað nyttar lítið at tosa um 2015, um hann ikki syrgir fyri at hava eitt trykt grundarlag fyri síni "visión".

Henda grein skal ikki skiljast sum atfinning á nakran í umsitingini. Hon er soleiðis sum tann leiðsla, hon hevur. Tann sum hevur beinleiðis ábyrgdina av umrødda máli er í fyrsta lagi Bárður Nielsen, sum er beinleiðis kunnaður um hesi viðurskipti. Annars er tað lögmaður sum hevur evstu ábyrgd av umsitingini.

Tíðindi frá Fiskamarknaðinum: Telefonsølan kl. 13:30 verður avtikin

Sum greitt frá í seinasta blað skipaði Fiskamarknaðurin í fyrru helvt av 2005 fyri kunningarfundum kring landið. Á fundinum varð greitt frá bygnaðarbroytingunum í Fiskamarknaðinum, og síðani varð greitt frá teimum ætlanum fyrirtøkan hevði, og lagt varð upp til at fáa íblástur frá fundarluttakarunum.

Ein afturvendandi viðmerking á hesum

fundum var, at tað vóru ov nógvar dagligar uppboðssølar, og at ein stórir partur av degnum hjá fiskakeyparum fór við at sita upptikin á uppboðssøluni. Tað er soleiðis, at vit hava tríggar móguligar sølar hvønn dag. Eina telefonsølu kl. 10:00, gólvsølu kl. 11:00 og aftur eina telefonsølu kl. 13:30.

Í eini roynd at gerast meira effektiv, er avgjørt, at fyrsta stigið er at avtaka tele-

fonsøluna seinna partin. Henda søla hevur ikki verið nógv brúkt, og tí er avgjørt, at telefonsølan kl. 13:30 verður avtikin. Seinasta søla seinna partin verður fríggjadagin 3. februar 2006, kl. 13:30 – treytað av, at nakar fiskur verður boðaður til hesa søluna.

Tað verður tó soleiðis, at um okkurt stendur óselt frá fyrra partinum, verður

móguleiki at royna aftur seinna partin kl. 13:30, móguliga við lægri minstaprísi. Hetta er galdandi, bæði fyri leysan fisk og høvuðsfiskaslag.

Upplýsast kann, at vit arbeiða við at leggja telefonsøluna og gólvsøluna saman í eina sølu, og vit høvdu verði fegin um at fingið viðmerkingar frá fiskakeyparum og fiskaseljarum um hesa ætlan.

Skattamálið um vistarhald hjá sjófólki:

Almenna rættarfatanin aftur váttad

Í blaði nr. 355, (finst á okkara heimasíðu), høvdu vit eina “ræðusøgu” um serføroyska lögfrøði. Hon snýr seg um eitt uppá seg lítið mál. Men tess betur lýsir hon ta rættarfatan, sum er “dagsins kostur” í almennu og politisku skipanini.

Grundarlagið fyri málinum er, at skattalógin í 1963 ásetti, at virðið av vistarhaldi hjá sjófólki ikki skal skattast. Hetta er so greitt, sum tað kann vera. Frammanundan rindaðu fiskimenn skatt av fríum kosti við einum ásettum mánaðargjaldi, sum varð ført á sjálvuppgávuna sum eyka inntøka. Men henda skatting varð avtikin við umrøddu skattalógarbroyting.

Seinast í 90-unum var okkurt “klókt” høvd í skattaumsitingini, ið fann útav, at henda reglan skuldi ikki galda fyri fiskimenn, har provianturin fer av manningarpartinum!

Grundarlagið fyri hesi niðurstøðu var tað eyðkenda fyri føroyska lögfrøði at bert tað varð tikið við í metingini, sum undirbygdi hetta sjónarmið, meðan alt, sum vigaði hinvegin, varð burturtagt. Tessvegna eydnaðist, í stríð við alla skipaða mannagongd, at fáa hetta sjónarmið “kuppað” gjøgnum landsskattanevndina uttan nakra viðgerð.

Síðan hevur FF tikið hetta mál upp og hevur víst á, at tað finst einki grundarlag fyri hesi støðutakan, sum enntá hevur skapt mannarnar millum fiskimenn.

Men her hevur verið tosað fyri fullkomiliga deyvum oyrum. Umsitingin hevur sett fótur í

Tá tað ræður um at gera borgarar rættarleyar, draga hesir báðir eina línu.

spenni við tí einasta endamáli, at borgarar ikki skulu kunna fáa rætt í hesum spurningi.

Sum greitt frá í umrøddu grein, hevur málið verið til viðgerðar í kommunalari skattakærunevnd, har endamálið hevur verið tað sama. Nevniliga at fløkja málið upp í ein ellibita, so nevndin hvørki visti út ella inn og tí ikki hevði annað val, enn at staðfesta upprunaligu avgerðina.

Eftir hetta varð málið skotið inn fyri Skatta- og avgjaldskærunevndina, sum er ein kærumyndugleiki, áðrenn málið evt. fer í rættarskipanina.

Her er mannagongdin tann, at Toll- og Skattstovan skal geva eitt ummæli, og hon fekk freist til 15. januar 2006 at koma við einum slíkum ummæli, har vit roknaðu við at fáa nakrar lögfrøðiligar grundgevingar.

Ummælið kom fyrst í árinum. Stutt sagt kann sigast, at tað er eingin lögfrøði í hesum ummæli. Einasta endamálið við tí tykist at vera at grugga málið við at skapa iva um, hvør siðvenjan hevur verið í málinum, hóast FF hevur kunnað um hetta væl og virðiliga. Úrslitið er

eisini meira villleiðing enn vegleiðing – fyri at siga tað milt.

Men at grugga hetta mál fer ikki at hepnast, tí FF er í teirri støðu, at tað kennir málið, saman við mannagongd og siðvenja seinastu 50 árinum ella meira enn tað, til fulnar.

Niðurstøðan er, at myndugleikin heldur fast í ein heilt upplagdan órætt, sum ikki kann undirbyggjast á nakran hátt. Vit fara ikki at koma inn á smálutir enn. Men tað skal ikki vera nakar ivi um, at vit fara at nýta hetta mál alment sum eitt av mongum skúladømunum um, hvørji rættindini borgarin í Føroyum hevur móttvegis myndugleikin.

Stutt sagt kann sigast, at støðan hjá samkyndum og fráboðan til ST eru tær reinu bagatellir í mun til hvat ein vanligur borgari verður útsettur fyri. Í hesum døminum er tað av landsstýrismonnum sum Karsten Hansen og Bárði Nielsen og fyri so vítt eisini teimum lögmonnum, sum teir hava havt yvir sær.

Tískil verður hendan greinin ikki seinasta orðið!

Um skyldu at geva upp skattskylduga inntøku fyri 2005

Øll, sum skulu verða sett í skatt, skulu geva upp skattskylduga inntøku sína, áðrenn freistinir nevndar niðanfyri eru úti.

Vanligir skattgjaldarar

Sjálvuppgáva og kapitalvinningssjálvuppgáva fyri 2005 hjá vanligum skattgjaldarum, ið ikki hava roknskaparskyldu, skal vera Toll- og Skattstovu Føroya í hendi í seinasta lagi

15. mars 2006.

Umleið hálvan februar verða sjálvuppgávur sendar út. Øll, sum fáa sjálvuppgávu, skulu lata hana innaftur.

Samstundis fáa teir skattgjaldarar, Toll- og Skattstovan heldur seg hava rættar upplýsingar um í fyrribilsskattaskránni, tó eina skattauppgerð, (eitt blátt skjal). Hesi fáa onga sjálvuppgávu.

Eru upplýsingarnar á skattauppgerðini ikki rættar, skal sjálvuppgáva latast inn. Sjálvuppgávan fæst á økisrættstovu kring landið. Eisini er hon í bóklinginum 'Skattinum 2005', ið er sendur øllum húskjum í januar 2006.

Framskundað skattauppgerð

Tey, ið ikki hava annan frádrátt enn eftirlønargjald og ikki hava B-inntøku, fáa framskundaða skattauppgerð, um tey innan 1. februar 2006 lata sjálvuppgávu inn. Á hesi sjálvuppgávu skal bara gjaldið til eftirløn í 2005 verða upplýst, og skjalprógv skal leggjast við.

Verða aðrar upplýsingar skrivaðar á sjálvuppgávuna t.d. B-inntøkur og/ella aðrir frádráttir, verður hon at rokna sum vanlig sjálvuppgáva. Tað merkir, at hesi fáa væntandi ikki skattauppgerð fyrr enn í fyrsta lagi í mars mánaði.

Ognaruppgerð

Tað er bara neyðugt at lata ognaruppgerð inn, um broytingar eru í ogn og skuld í mun til 31. desember 2004. Tó skulu øll tey, sum fáa ognaruppgerð frá Toll- og Skattstovuni, lata hana innaftur.

Feløg o.t.

Sjálvuppgávur, roknskapir og inntøkur av kapitalvinningi viðvíkjandi árinum 2005 hjá deyðsbúgvum, feløgum, felagsskapum o.ø. við roknskaparskyldu skulu vera Toll- og Skattstovuni í hendi í seinasta lagi

1. juni 2006,

um roknskaparskeið teirra endar í ella fellur saman við álmannaárinum 2005.

Umsókn um longda freist

Freistin verður bara longd, tá serlig orsøk er, t.d. sjúka. Skrivlig umsókn skal latast Toll- og Skattstovuni. Freistin verður givin eftir avtalu í styttri tíð í senn, men kann ikki verða givin longur enn til 15. august 2006.

Tá biðið verður um longda freist, skal hetta vera gjørt fyri hvørt felag sær, og harafturat verður kravt, at:

- umsóknin er innlatin í seinasta lagi 1. juni 2006
- sjálvuppgávur og roknskapir fyri eldri ár eru innlatin.

Sjálvstøðug vinnurekandi við roknskaparskyldu

Sjálvuppgávur, roknskapir, ognaruppgerðir og inntøkur av kapitalvinningi viðvíkjandi árinum 2005 skulu vera Toll- og Skattstovuni í hendi sum tilskilað niðanfyri:

Føðingardagur:	Seinasti innlatingardagur:
1/1 - 28/2	1. apríl 2005
1/3 - 30/4	1. mai 2005
1/5 - 30/6	1. juni 2005
1/7 - 31/8	1. juli 2005
1/9 - 31/12	15. august 2005

GG! Væntandi verða hesar freistir broyttar. Tí er neyðugt at fylgja við í Kunngerðablaði A og á heimasíðuni hjá Toll- og Skattstovuni, www.tollskatt.fo.

Hava báðir hjúnafelagarnir skyldu at føra roknskap, kunnu báðir lata inn sambært tí freist, sum er galdandi fyri tann hjúnafelagan, sum hevur tann seinna føðingardagin.

Umsókn um longda freist

Freistin verður bara longd, um serlig orsøk er, t.d. sjúka. Skrivlig umsókn skal latast Toll- og Skattstovuni. Freistin verður givin eftir avtalu í styttri tíð í senn, men kann ikki verða givin longur enn til 15. august 2006.

Tá biðið verður um longda freist, skal hetta vera gjørt fyri hvønn persón sær, og harafturat verður kravt, at:

- umsóknin er latin inn, áðrenn nevndu innlatingarfreistir eru farnar
- sjálvuppgávur, roknskapir og ognaruppgerðir fyri eldri ár eru innlatin.

Kapitalvinningssjálvuppgáva

Ein kapitalvinningssjálvuppgáva verður send saman við sjálvuppgávu/skattauppgerðini. Sí nærri frágreiðing í bóklinginum 'Skattinum 2005'.

Kapitalvinningssjálvuppgávan skal latast inn við somu freistum, sum eru galdandi fyri vanligu sjálvuppgávuna.

Persónar skulu ikki lata kapitalvinningssjálvuppgávu inn, um teir bert hava rentuinntøku frá føroyskum peningastovni ella postgiro, har skatturin er goldin.

Sjálvuppgávur, ognaruppgerðir og roknskapir eru roknað fyri at vera latin inn rættstundis, tá ið tey eru latin í postin, ella eru Toll- og Skattstovuni í hendi í seinasta lagi teir innlatingardagar, sum nevndir eru omanfyri. Fell-ur seinasti innlatingardagurin á leygardag, sunnudag ella halgidag, verður seinasti innlatingardagur fyrstkomandi gerandisdag.

Er fullgiggjað sjálvuppgáva ikki latin inn rættstundis, hevur Toll- og Skattstovan heimild at meta inntøkuna og harafturat at áleggja sekt.

Sí eisini heimasíðu okkara: www.tollskatt.fo

23. januar 2006

Toll- og Skattaráð Føroya

Bjargingarútgerð

á sjógvi og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkiutgerð, bjargingar trygdarútgerð. Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlevilsdraktir
- Flótiadraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartransponderar
- Eldslökkjjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

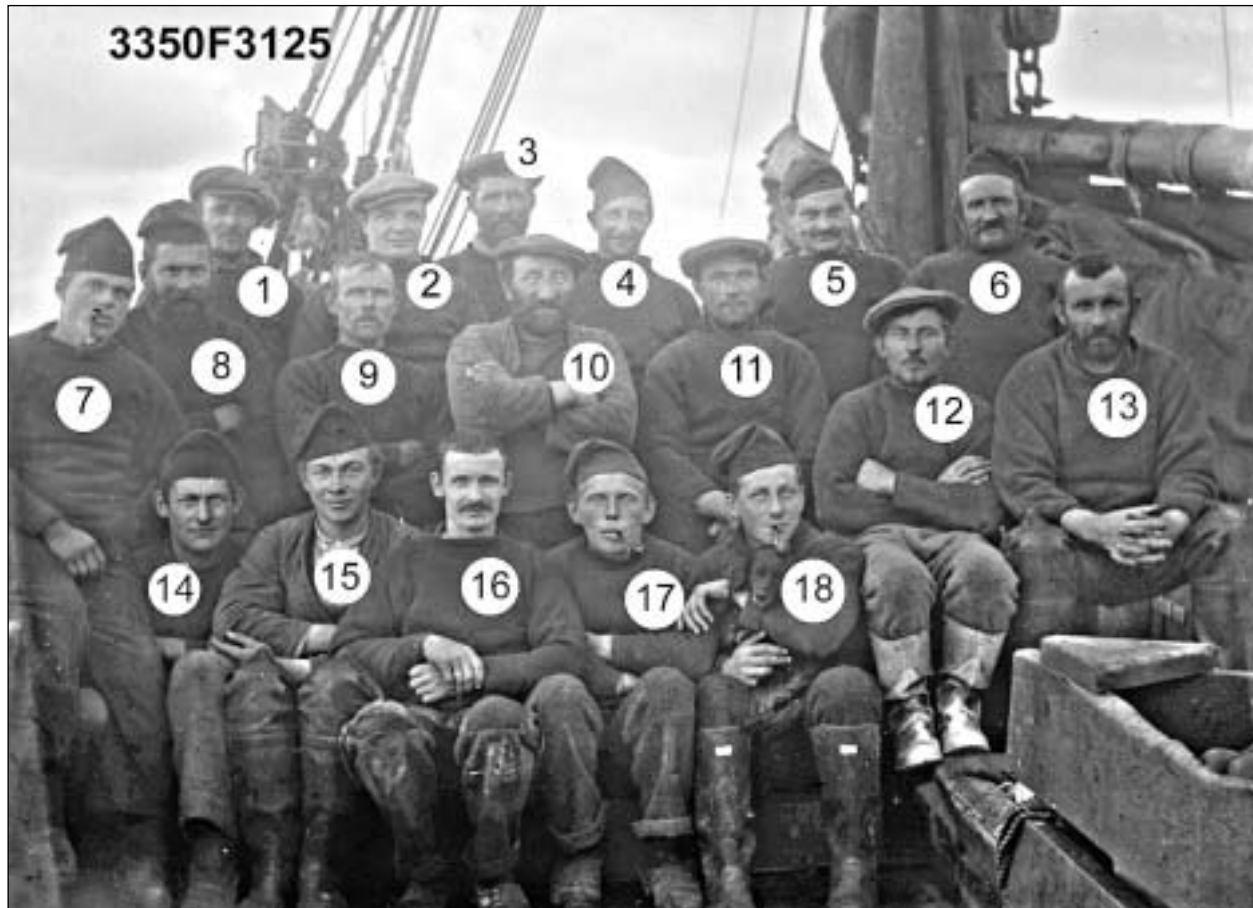

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Manningarmynd

Hvør kennir hesa manning? Myndin er frá Fornminnissavninum. Haldane heldur at nr. 4 er Julius Clementsen (Julius í Syðradali) og pápi hansara Klæmint er nr. 10.

Rávørunøgdir – oktober til desember 2005

Vit hava frá livravirkinum á Eiði fingið eitt yvirlit yvir ta rávørunøgð, sum teir hava fingið okt-desember 2005. Sum tað sæst er nógv tann størsti parturin komin frá lemmatrolarum. Onkur partrolari hevur nokk so fitt, meðan eingin línubátur hevur avreitt livur. Her skuldi verið møguleikar fyri øking. Her kunnu vit minna um, at samb. sáttmálan kunnu reiðarar og fiskimenn avtala annað býti av tí sum kemur inn fyri livur enn ásetta býtið í sáttmálanum.

Skip/livraslag	Toskafiskur	Hávur	Í alt	Prís T.	Prís H.	Virði
Brestir	41.047	0	41.047	kr. 5,00		kr. 205.235
Niels Pauli	35.259	0	35.259	kr. 5,00		kr. 176.295
Suðringur	18.719	6.050	24.769	kr. 5,00	kr. 8,00	kr. 141.995
Rasmus	6.167	18.250	24.417	kr. 5,00	kr. 8,00	kr. 176.835
Steintór	20.006	0	20.006	kr. 5,00		kr. 100.030
Phoenix	17.488	0	17.488	kr. 5,00		kr. 87.440
Rankin	14.951	0	14.951	kr. 5,00		kr. 74.755
Sjagaklettur	12.960	0	12.960	kr. 5,00		kr. 64.800
Vesturskin	6.474	0	6.474	kr. 5,00		kr. 32.370
Vestmenningur/Fram	23.610	0	23.610	kr. 5,00		kr. 118.050
Nim	5.210	0	5.210	kr. 5,00		kr. 26.050
Anita	1.279	0	1.279	kr. 5,00		kr. 6.395
Jónrit	1.167	0	1.167	kr. 5,00		kr. 5.835
Vesturland	1.127	0	1.127	kr. 5,00		kr. 5.635
Vesturfarið	1.612	0	1.612	kr. 5,00		kr. 8.060
Tindur	1.049	0	1.049	kr. 5,00		kr. 5.245
Hans Maria	560	0	560	kr. 5,00		kr. 2.800
Í alt	208.685	24.300	232.985			kr. 1.237.825

Bólkabýti

Djúpvatnstrólarar	173.071	24.300	197.371	84,71%
Partrolarar	23.610	0	23.610	10,13%
Garnabátar	8.783	0	8.783	3,77%
Trolbátar	3.221	0	3.221	1,38%
Í alt	208.685	24.300	232.985	100,00%

Bønarsteinurin

Náða meg, Harri, tí eg maktist!
Grøð meg, Harri, tí bein míni nøtra!
Sl. 6,3

Ein bóndi í Noregi arbeiddi ein dagin við at sláa stórar steinar sundur. Tað sligna grótið legði hann so niður í veitirnar, so vatnið setti frá tí nýupp-dyrkaða bønnum. Hann stríddist leingi við hetta tunga arbeiðið og var um at vera liðugur, tá hann hoknaði saman. Hann orkaði ikki meiri, men fekk kortini grulvað seg tvørtur um veitina og inn á bøin. Har svímaði hann. Hvussu leingi hann lá, veit hann ikki. Hann vaknaði við aftur og fekk hálað seg nakrar metrar til ein stein, sum lá í bønnum. Tá orkaði hann ikki meir. Kaldur, stívur og ørkymlaður lá hann á steininum og kundi einki.

Tá var tað, sum ein rødd segði: "Tú kanst jú biðja!" Hann var vanur at biðja til Guds fyri sær og sínum og fyri øðrum, sum Gud minti hann á at biðja fyri. Hann bað ofta meðan hann arbeiddi. Nú lá hann hjálparleysur og bað um mátt til at kunna reisa seg á føtur. Hann bað leingi.

Bráðliga kendi hann, at lív og hiti kom aftur í kroppin. Hann kom á føtur og gekk heim, sum um einki var áfatt. Tað kvøldið takkaðu hann og konan Gudi á ein serstakan hátt fyri bønarsvar.

Nakrar dagar seinni fór bóndin við hamara og meitli, og høgdi bókstavirnar "Takk Jesus" í steinin. Hann vildi ikki vera sum teir 10 spidalsku, sum Jesus grøddi, men bara ein takkaði fyri hjálpin.

Síðani hendingina hevur hann lagt seg á knæ hvørja viku og fleiri ferðir um vikuna við steinin. Hann byrjar altíð bønina við: "Reinsa meg í tínun blóði, Jesus, so eg kann koma til tín". So játta hann syndirnar og biður fyri øllum, ið liggur honum á hjartað.

Staðið er blivið heilagt fyri honum. Steinurin er blivin ein bønarsteinur. Síðstu mongu árinu hevur hann liggið á knæ, takkað og biðið við bønarsteinin, síðsta tíman í gamla árinum og inn í nýggja árið – óansæð veður.

Tá fólk ringja til hansara um forbøn, fer hann til bønarsteinin og tosar við Jesus.

Bøn er einfalt at geva seg yvir til Jesus, sigur bóndin, sum heldur, at mong kristin biðja ov lítið.

Bøn er stutt og greitt at tosa við Jesus um alt, tær liggur á hjarta. Hann veit, hvat tær tørvar.

Forbøn er stutt og greitt at nevna onnur fyri Jesusi. Hann veit, hvat teimum tørvar.

Tøkkir, tilbiðjan, lovsangir... er ein partur av bønarlívinum, eins væl og neyðarróp, ákallanir, harmaljóð...

Tá signing og bønhoysla floyma
og falla okkum í lut,
so lær okkum ikki at gloyma
ta tøkk, ið vit skylda tær, Gud.

Ms.251

FF-blaðið www.fiskimannafelag.fo
Gerst haldari fyri einans 250 krónur um árið

Trupulleikarnir við rognum:

Tað ber ikki til at nokta monnum at kryvja við maskinu

Seinastu dagarnar hevur verið nógv frammi um øll tey rognini, sum ikki koma til sættis. Fremsta orsøkin fyri hesum verður søgd at vera kryvjmaskinan, sum nú er umborð á flestu trolarum. Við verandi tøkni ber ikki til við henni at fáa nyttu burtur úr innvølunum.

Vit skilja sjálvsagt sera væl trupulleikan. Men ein loysn kann so ikki nýtast.

Og tað er tann hjá landsstýrismanninum Bjørn Kalsø um at nokta monnum at nýta kryvjmaskinu í rognatíðini.

Kryvjmaskinan hevur havt í hvussu er tveir heilt stórar fyrimunur við sær. Annar er, at tað er blivið nógv lættari hjá manningini í mun til, tá krúvt varð við hond, og fiskimenn kanska stóðu í fleiri samdøgur út í eitt og krúvdu.

Hesin lætti kann saktans gera munin hjá monnum millum at varðveita sína heilsu og ikki at gera tað. Og hetta telur meira í okkara verð enn nakað annað.

Hin fyrimunurin er góðskan á fiskinum, sum uttan iva er nógv betri, nú fiskurin kemur skjótari í ís. Hetta merkir so eisini eina virðisøking.

Men hinvegin má ásannast, at í eini tíð, tá nógv

verður tosað um at fáa virði burtur úr innvølunum, so er tað ikki nóg gott, at hon ikki kemur til sættis. Rogn er eitt virðismikið íkast til veiðuvirðið, og tað sama er við øðrum innvølum. Í Noregi verður nógv gjørt fyri at fáa fulla nyttu burtur úr teimum, og roknað verður við, at einaferð í framtíðini, kann innvølur og slógv geva eins nógv av

sær og sjálvur fiskurin.

Her er tað tøkni, sum má loysa tann trupulleikan. Tað er vitað, at Baader arbeiðir við kryvjmaskinum, sum varðveita innvølin. Men hesar eru enn bæði plásskrevjandi og dýrar. Men vit vita eisini, at tað er ein verkætlan í Føroyum um at framleiða eina kryvjmaskinu í somu stødd og sama príslegu, sum tær verandi, men sum eisini kun-

nu varðveita innvølinar.

Tað skal vera heilt merkligt um ikki Bjørn hevur fingið umsókn um stuðul til hesa menning. Men her kundi hann kanska gjørt ein innsats.

Hann eigur í hvussu er at sleppa tankanum um at nokta monnum at nýta ta tøkni sum er tøk. Tað fer als ikki at bera til. Tað kann ikki sigast meira um tann spurningin.

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:
tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Loysnin hjá landsstýrismanninum Bjørn Kalsø, um at nokta monnum at nýta kryvjmaskinu í rognatíðini, er eingin varðandi loysn.

Føroya størsti veitari til ídnað og vinnu

Pakningur úr kartong, bylgjupappi og tjúkkum pappi, plastikki og øðrum tilfari til ídnaðarlig endamál.

Vit útvega eisini: Plastvørur • Pakkiútgerð Maskinur • Arbeðsklæði Trygdarútgerð • Knivar • Tilsetning • Sekkir • Plattar • Vaskievni

Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari ...sjálvandi til besta prísini!

FARPACK

Smyrlisvegur 5 · P.O. Box 3099 · 110 Tórshavn · Føroy Islands
Tel +298 35 3000 · Fax +298 35 3010 · farpack@farpack.fo
www.farpack.fo

Vit hava stórt úrval av fiskireiðskapi til línu og snellu

Svøvlalínu frá 3,5 til 9 mm. Tit avgera sjálv, hvussu langt skal vera millum svøvlarnar.

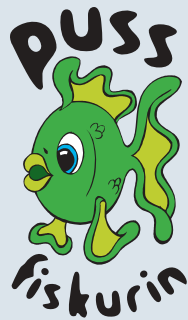
Húkar í ymsum støddum og sniðum. Rippaðir og órippaðir. Teymar frá nr. 4 til 20 í fleiri litum.

Eisini eru handlarnir fullir av klæðum til sjó- og arbeiðsfólk. Frá innast til uttast.

TEYMAVIRKIÐ
FO-620 Runavík · Tel. 473000

SNØRISVIRKIÐ
FO-700 Klaksvík · Tel. 455254

GLÆMAN
FO-100 Tórshavn · Tel. 318600

Ein grannskoðari hevði trupulleikar við at sova og fór tískil til læknan.

– "Lækni! Eg havi trupulleikar við at sova!"

– "Hava tygum roynt at telja seyðir?"

– "Ja, men tað er tað, sum er trupulleikin. Eg telji skeivt, og brúki síðani triggjar tímar um at finna útav hvar tað gekk galið."

Ein sálarfrøðingur og ein sakførari vóru í fitness-centrinum, og so sigur sakførarin:

– "Eg komi her fyri at motiónera, men øll fólkinu her spyrja meg altíð um ráð. Hvat skal eg gera fyri at koma hesum til lívs?"

– "Tað er einfalt", svaraði sálarfrøðingurin. "Næstu ferð skalt tú bara senda teimum eina rokning."

Væl nøgdur við ráðini, fór sakførarin heim aftur.

Fáar dagar aftaná fekk hann eina rokning sendandi – frá sálarfrøðinginum.

Hjá læknanum:

– "Fylgja tygum forskriftunum frá mær, og drekka sitrónsaft ein tíma áðrenn døgurða?"

– "Eg havi roynt, men eg klári ikki meira enn 20 minuttir".

– "Lækni, sig mær heilt erliga hvør orsökkin til sjúkuna er!"

– "Heilt erliga, so er orsökkin tann, at tygum hava drukkið ov illa," svaraði lækkin.

– "Okey! Nóg mikið við erligheit. Gev mær líka nøkur latínsk orð, sum eg kann siga konuni, tá eg komi heim."

Nebbasild til matna

Jydske Vestkysten | torsdag 19. januar 2006 | ESB

Hæder til tobis på forbrugernes tallerken

PRIS: Danmarks Fiskeriforening får i dag Fødevareministerens initiativpris for at få danskerne til at spise industrifisk.

Af Ken Mathiesen
tlf. 7912 4632, kma@jvd.dk

Den lille indtægtsgivende industrifisk tobis, som tre år i træk har drillet esbjergfiskerne, bliver i dag hædret af Fødevareminister Hans Chr. Schmidt (V).

Sammen med andre industrifisk som brisling, hestemakrel og skolæst spiller to-

bis en afgørende rolle for, at Danmarks Fiskeriforening får Fødevareministerens initiativpris 2005.

Danmarks Fiskeriforening vinder nemlig prisen, fordi foreningen har sat spørgsmålet ved, om fisk primært skal anvendes til mel og olie. »Industrifisk til konsum« vil placere arter som tobis, brisling, hestemakrel og andre fisk i supermarkederne kølediske.

Det vil give fiskerne et bedre indtjenningsgrundlag og samtidig forarbejdningsindustrien et større råvaregrundlag, som vil resultere i et større udvalg til forbrugerne, hedder det blandt andet i begrundelsen.

Omvendt hedder det også i begrundelsen:

– Der skal stadig udvikles og arbejdes meget i hele kæden fra hav til fad, før industrifisk er hverdagsfisk ude på spisebordene.

– Men hvis udviklingen lykkes, vil det kunne skabe beskæftigelse i områder af Danmark, som ellers har vanskeligt ved at tiltrække arbejdspladser.

Danmarks Fiskeriforening har været oppe imod 22 andre spændende initiativer.

Ved prisoverrækkelsen deltager køkkenchef på Esbjerg Højskole, Preben Madsen, som serverer otte forskellige retter med industrifisk, inklusiv tobis.

FAKTA

DOMMERNE

Dommerkomitéen for Fødevareministerens Initiativpris 2005 er:

Fødevareminister Hans Chr. Schmidt (formand), Kirsten Jensen, formand for Forbrugerrådet, Peter Gæmelke, præsident i Landbrugsraadet, Arne Stevns, præsident i Dyrenes Beskyttelse, Mogens Granborg, formand for Fødevareindustrien, DI, og Poul Henrik Harritz, præsident i Danmarks Naturfredningsforening.

Tá fiskimenn tosa um nebbasild, verður hugsað um stórar nøgdir, sum verða skjótt fiskaðar og landaðar til fiskamjølsvirki.

Í Danmark hevur nebbasildin verið stórir partur av veiðuni í mong ár, men seinastu trý árinu hevur verið munandi minni til við tilsvarendi minni lønsemi.

Hetta hevur fingið donsku fiskimenninar at ar-

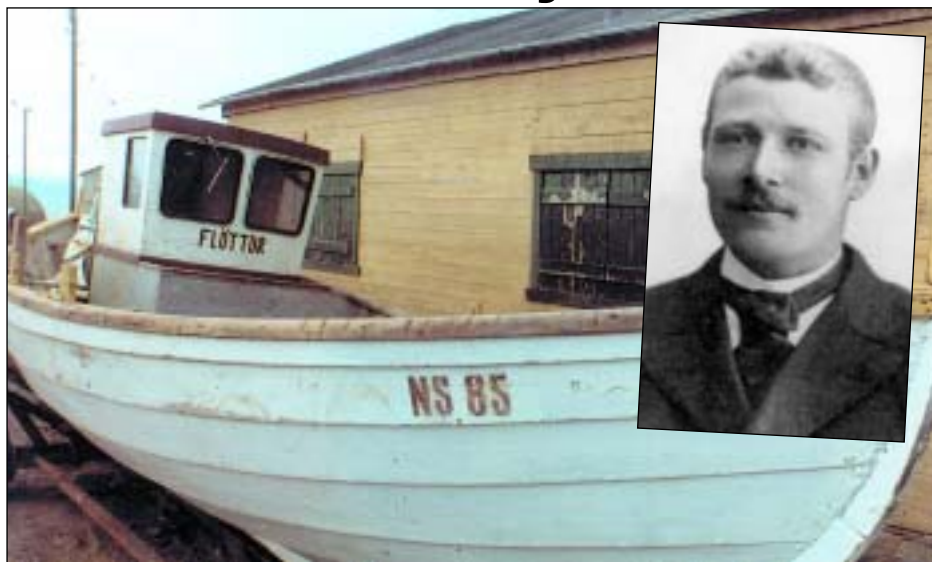
beiða við ætlanum um, at tann minna nøgdin av nebbasild og øðrum fiskasløgum, sum fara til ídnað, skal fara til beinleiðis matframleiðslu í staðin. Tískil skal prísurin fáast upp, so tað sama ella kanska enn tá meira kann fáast burturúr.

Tað er Danmarks Fiskeriforening, sum stendur fyri hesum ætlanum, og vit endurgeva stubba úr Jydske Vestkysten, sum

talar fyri seg sjálvan. Hetta er í hvussu er gransking, sum er viðkomandi hjá fiskivinnuni, og sum tí eisini hevur týðning fyri okkum. Hevði tað ikki verið eitt uppskot um okkara heimligu myndugleikar tóku upp samstarv við danir, sum eru so væl í gongd, um svartkjaft?

Tey sum vilja vita meira um hesa verkætlan kunnu fara inn á heimasíðuna: www.fiskeriforening.dk

"Fløttur" hjá Fløtti

Í 2003 høvdu vit frásagnir um teir føroyingar, sum fóru til lands at rógva út á Bakkafjørðinum í Íslandi fyrrapartin av seinastu öld.

Millum hesar var Liggjas á Fløttinum úr Syðrugøtu, ofta kallaður Fløttur, sum var til lands inntil 1949. Seinasta heyst fylti Jakku skómakarin, sonur

Fløtt, 90 ár. Aftaná føðingardagin fóru tveir abbasynir Fløtt til Íslands at ferðast. Annar var Kári hjá Jakku, og hin var Elias hjá Mariu, dóttir Fløtt. Elias er uppvaksin í Íslandi og býr har. Hann er fyrr umrøddur her í blaðnum, eisini í sambandi við frásagnirnar av Bakkafjørðinum.

Í Íslandi kom teir báðir inn á gólvið hjá einum bóndahjúnum eystanfyrir Selfoss, sum kendu Elias. Og tá koma tey við hesi myndini av gamla bátinum hjá Fløtti, sum hann nýtti til umrødda útróður. Hon var tikin í 1981. Tískil hava vit enn eitt íkast til hesa søgu.

Tobis

Stegte tobis i eddike

Frøkost til 4 personer

12 tobis
2 spsk rugmel
2 spsk olie
Salt

Stegte tobis:
Tobis renses og saltes let dagen før. Vend tobis i rugmel, og steg dem i olie på en teflonpande. De stegte tobis lægges i et fad.

1½ dl eddike
90 gr sukker
½ rødløg i skiver
10 peberkorn
1 laurbærblad
2 stilke timian

Eddike:
Kog alle ingredienser op, og hæld dem over tobisen.

Retten kan serveres lun efter ca. 10 minutter. Alternativt kan retten afkøles og serveres kold.

1 blomkål i små buketter
Vand og salt
1 dl eddike
60 gr sukker
Lidt maizena udrørt i vand
1 spsk dijonsennep

Syltet blomkål:
Kog blomkål i letsaltet vand, og gem 1 dl af kogevandet. Kog blomkålsvand op med eddike og sukker, og jævns med maizena tilsat sennep. Smag til med salt. Vend blomkålen i lagen, og hæld den i sylteglas, som opbevares i køleskab.

Retten serveres med rugbrød.

Donsku fiskimannafeløgini góvu í fjør út bókling við uppskriftir uppá ymisk sløg av "skittfiski" til matna. Her siggja vit uppskriftina fyri nebbasild. Leskiligt sær út! Onkur kundi roynt, um henda uppskriftin eisini riggaði fyri svartkjaft.